

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra francouzského jazyka a literatury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Využití umění a životního příběhu Vincenta van Gogha v jazykovém vyučování

The Use of Vincent van Gogh's Art and Biography in Language Teaching

Jitka Tomanová

Vedoucí práce: PhDr. Eva Müllerová, CSc.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání — Francouzský jazyk
se zaměřením na vzdělávání

Odevzdáním této bakalářské práce na téma *Využití umění a životního příběhu Vincenta van Gogha v jazykovém vyučování* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 15. dubna 2020

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala paní PhDr. Evě Müllerové, CSc. za její ochotu při vedení práce, věcné připomínky, cenné rady a pozitivní přístup.

Abstrakt

Tato bakalářská práce je zaměřena na využití umění a životního příběhu holandského malíře Vincenta van Gogha v jazykovém vyučování, s důrazem na výuku francouzského jazyka. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část, v rozsahu prvních dvou kapitol, seznamuje se základními pojmy umění druhé poloviny 19. století a přibližuje malířův život a dílo. Praktická část, v rozsahu třetí kapitoly, představuje možnosti využití těchto informací v rámci jazykového vyučování. Zpracované aktivity cílí na rozvoj jazykových kompetencí (čtení, psaní, poslech a komunikace), obohacení slovní zásoby a vybrané gramatické problémy.

Klíčová slova: Vincent van Gogh, malíř, inspirace pro jazykové vyučování, francouzský jazyk

Abstract

This thesis focuses on using Vincent van Gogh's art and biography in language teaching, with the emphasis on the French language lessons. The work is divided into theoretical and practical parts. The theoretical part introduces the basic information about the art of the second half of the 19th century just as the painter's life story and work. The practical part presents the possibility of using this information in language teaching. The prepared activities concentrate on the development of language competencies (such as reading, writing, listening and speaking), vocabulary enrichment and selected grammatical phenomena.

Key words: Vincent van Gogh, painter, inspiration for language teaching, French language

Obsah

Úvod.....	1
1 Co ovlivnilo tvorbu Vincenta van Gogha?	3
2 Životní cesta Vincenta van Gogha	6
2.1 Začátky	6
2.2 Náboženský zápal	8
2.3 Vincentovo umělecké probouzení	10
2.4 Pařížské mámení	13
2.5 Slunečnice v Provence	15
2.6 Van Goghovo ucho	18
3 Inspirace pro jazykové vyučování	23
3.1 Gramatické procvičování	23
3.2 Slovní zásoba	25
3.3 Poslech a komunikace	28
3.4 Čtení a psaní	31
3.5 Další nápady	33
Závěr.....	35
Résumé	37
Seznam zdrojů	39
Seznam příloh	46
Přílohy	47

Úvod

Tato bakalářská práce je věnována Vincentu van Goghovi a jeho umění. Jejím hlavním cílem je představit možnosti využití osoby a obliby slavného malíře v jazykovém vyučování, konkrétně v hodinách francouzského jazyka.

Vincent van Gogh. Nizozemský malíř 19. století, jehož Francouzi přijali za svého. Umělec, kterého sužovalo odmítnutí tehdejší společnosti, stejně jako vnitřní démoni. Dnes je považován za génia. Tento post-impresionistický malíř je pokládán za průkopníka expresionismu a fauvismu. Jeho obrazy interpretují emoce, a nejenom proto jsou oblíbené u široké veřejnosti. Jeho životní příběh plný pádů je znám po celém světě. Stal se pojmem, námětem nejen mnoha filmů a románů, ale i součástí dnešní popkultury. Pravděpodobně téměř všichni znají jeho *Slunečnice* nebo okolnosti zranění jeho ucha.

Práce bude rozdělena na teoretickou (první dvě kapitoly) a praktickou část (třetí kapitola). První kapitola se bude zabývat externími vlivy na Vincentovu tvorbu. Zařazuje druhou polovinu 19. století do kulturního kontextu. Seznámí s pojmem impresionismus a připojí též další francouzské umělce tohoto směru malířství, jejich odlišnosti od klasického umění či jejich náměty a techniku. Porovná je s post-impresionisty, k nimž je řazen i van Gogh. Dále představí holandské vlivy nebo v té době populární japonské umění. Zmíní také malířovy literární preference, konkrétně francouzské realisty a naturalisty.

Druhá kapitola se plně zaměří na jeho život. Zmapuje cestu od prodejce umění v Goupilově galerii, přes jeho přání stát se pastorem, až k dráze malíře. Představí také jeho mladšího bratra Thea, pařížského obchodníka s uměním, bez jehož podpory by se van Gogh neobešel. Tato část upozorní na to, jaký vliv na něj měl pobyt ve francouzském hlavním městě a seznámení s dalšími umělci, jako byli např. Camille Pissaro, Henri de Toulouse-Lautrec nebo Paul Gauguin. Poslední zmíněný byl navíc spjat s incidentem, který se odehrál během Vincentova pobytu v Provence, kde si Holanďan uřízl část svého levého ucha. V této části bude zmíněno také poslední období života malíře a připomínka zásluhy rodiny bratra Thea ohledně pozdějšího ocenění van Goghova umění.

Třetí kapitola bude vycházet z obsahu teoretické části práce a představí, jaké jsou možnosti využití znalostí o Vincentově životě a umění ve výuce. Záměrem aktivit bude procvičení vybraných gramatických jevů, obohacení slovní zásoby a rozvoj jazykových kompetencí, a to čtení, psaní, poslechu a komunikace, vše na pozadí příběhu holandského malíře. Aktivit budou zaměřené na rozšíření znalostí mírně pokročilých až pokročilých studentů francouzštiny.

K vytvořeným pracovním listům bude připojen komentář. Vlastní zpracování bude doplněno o možné nápady využití dalších podkladů k novým cvičením.

Informace budou čerpány jak z knižních, tak elektronických zdrojů vztahujících se k tématu bakalářské práce.

1 Co ovlivnilo tvorbu Vincenta van Gogha?

Druhá polovina 19. století, silně poznamenaná industrializací, ve které prožil svůj život Vincent van Gogh, byla turbulentní dobou nejen v oblasti politiky, ekonomiky a mezinárodních vztahů, ale i kultury. Malířství a literatura, dva pojmy tolik blízké charakteru holandského malířského génia, prošly přímo revolucí. Často je v souvislosti se změnami, ke kterým došlo, používán pojem modernita, značící něco nového a rozdílného. Malířský směr *impresionismus* je v mnoha ohledech opravdu něčím naprosto šokujícím v porovnání s tradiční malbou – navíc i sám o sobě rozdílný a štěpící se do mnoha směrů. Umělecký realismus a naturalismus dokresluje nastalou změnu více než výstižně.

Správný vkus byl určován uměleckými akademii, které zaváděly pravidla, co je dobré a co špatné umění. V roce 1791 byl ve Francii poprvé uspořádán tzv. Salon, tedy oficiální výstava umělců z různých koutů světa, kteří se ale mohli zúčastnit pouze za předpokladu, že je vybrala předem určená odborná komise. Od té doby se Salon konal pravidelně, ale porota převážně dávala přednost dílům tradičním, s náměty i technikou téměř klasicistními. Ti, co ve své tvorbě nenásledovali tato kritéria, bývali zprvu odmítáni a nejednou se stávalo, že za svého života nebyli uznáváni. Jednalo se například o takové velikány jako Gustave Courbet, Édouard Manet a později i Vincent van Gogh.¹

V roce 1863 se poprvé konal tzv. Salon odmítnutých, kde právě Manet se svým dílem uspěl. První impresionistická výstava se uskutečnila o jedenáct let později a prezentovala mimo jiné díla Augusta Renoira, Alfreda Sisleyho, Camilla Pissara, Paula Cézanna či Edgara Degasa. Byl to tentokrát obraz přístavu Le Havre Clauda Moneta, nazvaný *Imprese – východ slunce*², který dal jméno celému uměleckému hnutí. Dnes je impresionismus často laicky považován pouze za vyjádření pocitů a emocí malíře, ale doopravdy má mnohem širší přesah. Umělci se snažili především zachytit určitý moment, „*prchavý dojem* (francouzsky „*impression*“) *stále se proměňujícího světla*“³, a také jim šlo o realitu světa kolem nich a skutečný stav věcí. Impresionismus je na této úrovni propojen s literárním realismem, který se začal dostávat ke slovu po období romantismu právě v polovině 19. století. Moderní autoři čerpali inspiraci ze života běžných lidí, zejména venkovanů nebo drobných živnostníků, ale představovali i své bezprostřední okolí a jejich zážitky z bydlení ve městech. Výjimkou nejsou obrazy znázorňující koňské dostihy, kavárny, bary a hospody, nevěstince, bohémský život, parky, zahrady,

¹ TUFFELLI, Nicole. *Umění 19. století*. Praha: Paseka, 2001. Dějiny umění. str. 10-11

² Viz příloha č. 1

³ DÜCHTING, Hajo. *Jak je poznáme? Umění impresionismu*. V Praze: Knížní klub, 2006. str. 8

divadelní či operní představení. Umělci se věnovali krajinářství, portrétům, zátiším – důležitý byl pro ně onen dojem, který interpretovali a komunikovali prostřednictvím svých pláten ostatním. Poprvé se také setkáváme s tím, že malíři využívali barvy v jejich základním odstínu a kýženého zabarvení dosahovali tím, že kladli tečky či drobné čárky vedle sebe, takže správný vjem získáme až v určité vzdálenosti od daného díla. Záleží tedy opět na vyvolání dojmu.⁴

Technika používání barev a jejich nanášení přímo na plátno je bezpochyby také důsledkem vědeckého pokroku. Malíři začali mísení odstínů zkoumat, podrobovat pokusům, upravili si ho podle své vlastní teorie, která jim dokázala poskytnout jistou tvůrčí svobodu. Proti svým tradičnějším kolegům byla jejich paleta barevnější, projasněnější a živější, např. van Goghovy studie slunečnic jsou typické svou výraznou žlutou barvou. Proč tomu tak bylo, souvisí s tématy, která si pro svá díla malíři vybírali – místo, aby tvořili ve svých ateliérech, brali své stojany a štětce mimo čtyři stěny. Tvořili tzv. v plenéru (francouzsky „*en plein air*“).⁵

Vincent van Gogh objevil svůj talent až v pozdějším věku, tvořil převážně až v osmdesátých letech 19. století a nelze ho považovat za klasického impresionistu. Společně s malíři, jako byli Georges Seurat, Paul Signac, Henri de Toulouse-Lautrec a Paul Gauguin se řadí mezi dnes nejznámější post-impresionisty světa; každý z malířů se od později kodifikovaného a uznávaného uměleckého směru v něčem odlišoval. Začali využívat barvy nejen pro zaznamenání dojmu z dané scenerie, navíc se přiklonili i k symbolismu, hledali hlubší smysl. Pravidla barev a formy chápali mnohem volněji.⁶

Seurat a Signac přijali k malířství vědecktější přístup, mluví se o tzv. divizionismu či pointilismu, kdy oba dbali na to, aby při tvorbě obrazů byla dodržována pravidla míchání barev, které korespondují s odstíny světla. Gauguin je dodnes znám hlavně díky exotickým námětům svých obrazů⁷, jeho pobyt na Tahiti ve Francouzské Polynésii ovlivnil jeho dílo nejmarkantněji. Toulouse-Lautrec se zase zaměřil na pravý pařížský noční život, výjevy z kabaretů a vykřičených domů⁷.⁸ A van Gogh si zvolil vlastní cestu; prostřednictvím své palety a výjimečného stylu dokázal, že i obraz může na člověka působit už jen tím, že je. Expresionisté

⁴ WALTHER, Ingo F. a kol. *Malířství impresionismu (1860-1920): Impresionismus ve Francii*. Kolín nad Rýnem / Praha: Taschen / Nakladatelství Slovart, 2003. str. 24-31

⁵ TUFFELLI, Nicole. *Umění 19. století*. Praha: Paseka, 2001. Dějiny umění. str. 48

⁶ Tamtéž, str. 65-68

⁷ Viz příloha č. 1

⁸ DÜCHTING, Hajo. *Jak je poznáme? Umění impresionismu*. V Praze: Knižní klub, 2006. str. 110-117

a fauvisté se hrdě hlásili k jeho odkazu. Mezi ně můžeme zařadit například Henriho Matisse či Maurice de Vlamincka.⁹

Lze zmínit i další vlivy na tvorbu impresionistů a jejich následovníků. I ty se staly nedílnou součástí Vincentových obrazů. Kromě toho, že jej ovlivňovali holandsí mistři, jako Rembrandt Harmenszoon van Rijn, Jacob van Ruysdael nebo Jan Vermeer van Delft a jejich pověstný smysl pro detail, který je vlastní i jemu samotnému, velkou popularitu v pozdním 19. století mělo japonské umění. Čistá barevnost, uvolněná perspektiva a obrazovost inspirovala mnoho děl evropských malířů. Sám van Gogh dokonce uspořádal malou výstavu orientálních tisků v kavárně *Le Tambourin* na Montmartru. Některé z jeho obrazů¹⁰ se inspirovaly tisky, které sbíral, a dodnes mají samostatné křídlo v jeho amsterdamském muzeu.¹¹

Tolik rozšířené dálnovýchodní tisky vlastně představovaly podobné náměty, které si volili i umělci. Souvisely s již zmiňovaným realismem – tedy s obrazy ze života obyčejných lidí, které je měly interpretovat s co největší objektivitou. Koncem století se k němu přidal i naturalismus. Ten výjevy prezentoval bez jakéhokoliv přikrášlení. Toužil zachytit stav věcí přesně takový, jaký je. Pro svá díla si malíři, a potažmo i spisovatelé, vybírali oblasti a obyvatele, kteří byli nejvíce dotčeni těžkou ekonomickou a politickou situací v zemi zasažené industriální revolucí. Díla byla často pesimistická, podtrhující chudobu, těžký život, útlak, nebo dokonce i nemoci a smrt.

V díle Vincenta van Gogha lze nalézt realistické obrazy, zvláště pak z jeho raného období. Naturalismus mu byl blízký z románů, které četl. Ve svých dopisech se zmiňuje například o Guy de Maupassantovi, bratrech Gouncourtových, nebo o Émilu Zolovi, v jejichž knihách zážitky hlavních hrdinů často odrážely realitu jeho vlastního života. Zolův *Germinal* z prostředí uhelných pánví v severní Francii se podobá jeho popisu ne tak vzdálené důlní oblasti Borinage v jižní Belgii, kde strávil několik let jako misionář. Byl svědkem utrpení horníků, zažil výbuchy v dolech, kde tehdy pracovaly i malé děti. Není proto divu, že knihy francouzských naturalistů mu svým způsobem přirostly k srdci, obdivoval jejich odvahu popsat skutečnost tehdejší doby.¹²

⁹ WALTHER, Ingo F. a kol. *Malířství impresionismu (1860-1920): Impresionismus ve Francii*. Kolín nad Rýnem / Praha: Taschen / Nakladatelství Slovart, 2003. str. 314-318

¹⁰ Viz příloha č. 1

¹¹ VAN GOGH'S MUSEUM. *Meet Vincent: Inspiration from Japan*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/stories/inspiration-from-japan>

¹² SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 99-101

2 Životní cesta Vincenta van Gogha

„*Van Gogh chtěl svými obrazy sloužit lidem, přinášet jim světlo a zároveň při tom nedělat žádné škrtky ve své umělecké koncepci.*“¹³ Nejenom proto své obrazy podepisoval pouze svým křestním jménem. Jako člověk zcestovalý se často setkával s tím, že lidé neuměli správně vyslovit jeho příjmení, zatímco *Vincenta* nikdo nekomolil.

2.1 Začátky

Vincent Willem van Gogh se narodil 30. března 1853 do rodiny nizozemského protestanského pastora Theodora a jeho ženy Anny. Své jméno „zdedil“ po svém mrtvém bratrovi, ale i tak se stal nositelem rodinné tradice – jako jeho dědeček, strýc a později i synovec. Už od raného dětství projevoval zájem o literaturu a malování. I z toho důvodu ho rodiče v jedenácti letech poslali na internátní školu do většího města, kde se naučil hlavně cizím jazykům. Angličtina a francouzština se mu staly další mateřštinou. Na prázdniny se mladý Vincent vracel domů, těšil se hlavně na svého mladšího bratra Thea, který mu byl až do smrti velkou oporou, a mimo jiné i na svého strýce Vincenta. Právě otcův starší bratr, obchodník s uměním žijící v Paříži, oběma sourozencům představil umělecký život.¹⁴

Jeho příbuzný byl velmi úspěšným podnikatelem, v holandském Haagu otevřel vlastní pobočku francouzské Goupilovy galerie za účelem propagovat místní výtvarníky. V šestnácti letech pro galerii začal pracovat i van Gogh. Vzdálenost od domova byla jen jedním z důvodů, proč si začal s Theem vyměňovat dopisy – ty jeho se zachovaly v celém znění, jelikož si je bratr všechny schovával. Často v nich lze nalézt i jeho pověstné „*aide-mémoire*“, tedy drobné skici a kresbičky, pomocí kterých malíř zachycoval své okolí. Začaly se objevovat v dopisech právě v době, kdy žil v Haagu a dostával se do styku s ostatními umělci, kteří prodávali své obrazy v galerii, kde pracoval.¹⁵ Vášeň pro umění v něm rostla – sám od sebe začal navštěvovat bohaté sbírky v muzeích, při svých návštěvách Amsterdamu studoval techniky jiných holandských mistrů, především Rembrandta. Svůj smysl pro detail, tolik známý z jeho obrazů, uplatňoval právě při zkoumání pláten ostatních malířů.

Nizozemí mu ale brzy přestalo stačit, a proto se rozhodl vydat za hranice své rodné vlasti. V červenci roku 1872, ve svých devatenácti letech, odcestoval do Bruselu, aby navštívil

¹³ WALTHER, Ingo F. a kol. *Malířství impresionismu (1860-1920): Impresionismus ve Francii*. Kolín nad Rýnem / Praha: Taschen / Nakladatelství Slovart, 2003. str. 315

¹⁴ VAN GOGH'S MUSEUM. *Young Vincent: 1853-1873*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/young-vincent>

¹⁵ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 39

belgický Salon, poněkud chudší odnož slavnějšího pařížského. Poprvé tak viděl vystavená díla francouzských impresionistů Édouarda Maneta a Clauda Moneta.¹⁶ Jeho zápal se promítl i do jeho práce a nezůstal bez povšimnutí jeho zaměstnavatelů. Proto se rozhodli, že Vincenta povýší a přeloží na londýnskou pobočku. Než se mladík usadil v hlavním městě Velké Británie, cestoval přes Paříž, kde kromě seznámení s chodem centrály Goupilovy galerie měl konečně možnost navštívit vysněnou výstavu pařížského Salonu. Ale byl to právě Londýn, který v mnohém změnil Vincentův pohled na svět.

Poprvé se zamiloval. Jeho vyvolenou se stala Eugénie Loyerová, dcera jeho bytné. Ta jeho city ale neopětovala a nabídku k sňatku několikrát důrazně odmítla. Malíř se se zápornou odpovědí nechtěl smířit, což se začínalo podepisovat na jeho duševním zdraví a on se psychicky zhroutil. Na krátkou dobu se opět vrátil za rodiči, ale ti Vincentův stav nijak neřešili, nejenom proto, že podobné náladové epizody nebyly v rodině ničím neobvyklým. Mladý van Gogh se naplno vrhl na kreslení, které bylo tím jediným, co mu pomáhalo snášet jeho hlubokou depresi.¹⁷

Po dovolené se ale musel vrátit zpět do zaměstnání. Rodiče s ním poslali jeho mladší sestru Annu, snad aby na něj dohlédla, ale situace u Loyerových byla pro něj stále nesnesitelná a pro obě dámy navíc nepříjemná. Vincent se odstěhoval, a i když Eugénii čas od času navštěvoval, svět pro něj postupně šedl a on o něj ztrácel zájem. To se brzy začalo projevovat i na jeho práci pro galerii, tudíž se jeho nadřízení rozhodli, že bude lepší, když změní působiště a vymění anglické hlavní město za to francouzské.¹⁸

Ke své velké nelibosti se musel podřídít, ale radost z práce ho nadobro opustila a nahradila ji jakási vzdorovitost. Dostával se do konfliktů se zákazníky, jejichž vkus, a potažmo vkus celé galerie, byl v přímém rozporu s tím jeho. Jeho osobní „rebelie“ postoupila dokonce tak daleko, že na čas přerušil kontakt s bratrem, tehdy také Goupilovým zaměstnancem. Útěchou se mu stala Bible, a i povýšení, jehož se mu dostalo od vedení, které bylo v mnohém stále zavázáno strýci Vincentovi a snažilo se proto mladíkovi ještě pomoci, věci spíše zhoršilo. Jeho náhlé náboženské nadšení neuniklo bezprostřednímu okolí, které se k němu začalo chovat odtažitěji, což jen podpořilo jeho osobní pocit, že mu nikdo není schopen porozumět. Konflikt vyvrcholil o pár měsíců později, kdy se na vánoční svátky vrátil domů za rodiči, aniž by si vzal řádnou dovolenou. Jedinou oporou mu byl Theo, který sice Vincentovo počínání neschvaloval, ale postavil se na bratrovu stranu; ostatně tak, jak to dělal a bude dělat až do konce jeho života.

¹⁶ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 46

¹⁷ Tamtéž, str. 55-59

¹⁸ Tamtéž, str. 60

Vedení galerie ale mělo opačný názor, van Gogha konfrontovalo a ten podal výpověď. Vzdání se takového skvělého místa způsobilo rozruch mezi jeho spolupracovníky, kteří jej nemohli pochopit, a pochyby o Vincentově duševním zdraví na sebe nenechaly dlouho čekat.¹⁹

2.2 Náboženský zápal

Mladý muž potřeboval změnu a rozhodl se, že se vrátí zpátky do Anglie a najde si místo učitele cizích jazyků. Prvním jeho působištěm bylo neplacené místo v Ramsgate v Kentu. Z korespondence s Theem je ale patrné, že ačkoliv ho změna prostředí vytrhla z letargie, nenaplnila jeho očekávání.²⁰ Zabýval se výukou, stále se obracel ke Svatému písmu a skicoval. Po přestěhování školy do Isleworthu, nedaleko Londýna, si začal hledat novou práci. Zatoužil se věnovat náboženství na plný úvazek, ale jako cizinec měl velkou nevýhodu sehnat i podřadnější zaměstnání. Obrazné pomocné lano mu hodil reverend Thomas Slade-Jones, který vedl denní školu a nabídl mu malou mzdu a příslib, že mu mladý kantor bude smět pomáhat i při jeho kázáních. Časem mu bylo dokonce dovoleno, aby přednesl kázání sám. To se mu příliš nepovedlo, což vedlo k dalšímu z jeho psychických zhroucení.²¹

I přes to to vypadalo, že se mu konečně začalo dařit, nejen proto, že dělal práci, která jej bavila a naplňovala ho, nýbrž se mu plnily jeho sny. Jeho náboženské nadšení ale způsobilo jiné problémy – prodělával manické stavy, nedokázal se vyrovnat s nesouvislým myšlením. Dopisy Theovi začínají roztroušenými nápady, jsou patrné části, kdy se mu dařilo uklidnit a psát srozumitelně, jenže následují ty hysterické, až zuřivé. Bratr si byl jistý, že je s jeho starším sourozencem něco v nepořádku a zpravil o tom rodiče. Otec rozhodl, že se Vincent do Anglie už nevrátí a ten se jeho přání podvolil, patrně si sám uvědomoval, že se s ním něco děje. Změny nálad u něj začaly být každodenní záležitostí, ale nejevil zájem o vyřešení své situace. Musel zasáhnout opět strýc Vincent, který mu sehnal místo knihkupce v Dordechtu u Rotterdamu, ale nebyl z podporování svého jmenovce tentokrát příliš nadšený. Možná už dopředu tušil, že ani tentokrát se mladíkovi příliš dobře nepovede. A měl pravdu – van Gogh trávil čas tak, že překládal Bibli do všech jazyků, které ovládal, nebo si skicoval, aniž by vykonával svoji práci.²²

¹⁹ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 68-73

²⁰ VAN GOGH, Vincent. *Letter 083 (Ramsgate, Wednesday, 31 May 1876)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let083/letter.html>

²¹ VAN GOGH'S MUSEUM. *Looking for a Direction: 1873-1881*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/looking-for-a-direction>

²² SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 84-87

Vincent dospěl k rozhodnutí, že jedinou možnou cestou je studovat teologii, a proto požádal příbuzného opět o pomoc. Pro otcova bratra to ale byla ona pověstná poslední kapka – se synovcem přerušil veškerý kontakt. Rodiče se ale synovi přece jen pokusili jeho sen splnit a kontaktovali dalšího ze strýců, Johannese, bohatého a schopného viceadmirála. Van Gogh se tedy přestěhoval do jeho domu v Amsterdamu. Bylo mu v té době již dvacet čtyři let a na studium byl příliš starý, pro přípravu na přijímací zkoušky mu zbýval pouze jediný rok.²³

Do života mu navíc vstoupila další osudová žena, jeho sestřenice Cornelia „Kee“ Vosová. Ta v momentě setkání s Vincentem zažívala rodinnou tragédii – zemřelo jí jedno z dětí a její manžel byl vážně nemocný. Mladík začal být téměř posedlý, a i přesto, že ona jeho city neopětovala, bylo pro něj mnohem důležitější chodit po nedělní ranní bohoslužbě k Vosovým na návštěvu než se vzdělávat. Navíc pro něj řečtina a latina představovaly téměř nepřekonatelnou překážku. Brzy se ukázalo, že se na univerzitní zkoušky nestihne připravit. Zasáhl otec, který s pomocí reverenda Jonese nakonec Vincentovi zařídil nástup na školu pro misionáře v Bruselu. Příkladem studentem rozhodně nebyl – neudržel pozornost, neustále vyrušoval a stěžoval si. Jeho mysl se začala ubírat jinými směry a jeho nekontrolovatelné chování začaly doprovázet výbuchy hněvu, které dokonce ústily v násilí.²⁴

Po těchto zkušenostech bylo jasné, že Vincent ve studiu pokračovat nemůže. Jeden z ředitelů školy se ale slitoval a nabídl mu ne příliš dobře placenou misionářskou práci mezi horníky na jihu Belgie v Borinage. Setkání s nekonečnou bídou a tvrdou prací místních lidí byl pro mladého muže střet s krutou realitou. Místo, aby se soustředil na svoje poslání „pastýře“ a věnoval se pouze kázání, začal pomáhat hornickým rodinám. Staral se o nemocné, rozdal se i z toho mála, co vlastnil, až mu nezbylo téměř nic. Ve volných chvílích psal bratrovi, posílal mu své skici, snad aby zachytil co možná nejvěrněji své pocity z tak ponurého místa.²⁵

Přesto se bratrovi nezmiňoval o svých zážitcích, kdy docházelo k tragickým důlním neštěstím, jejichž následky v komunitě horníků působily na jeho psychický stav. V téže době byla také jeho činnost podrobena kontrole z vyšších církevních míst. Vincentova kázání bývala podprůměrná a nesouvislá, jednoduše řečeno nedostačující pro jeho nadřízené, a proto byl propuštěn. Mladý van Gogh viděl jen jediné východisko, a to požádat o pomoc bruselského reverenda Pietersena. Jediné, co si s sebou na dalekou cestu vzal, byly jeho kresby, které mu

²³ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 88

²⁴ Tamtéž, str. 93-97

²⁵ MCGOWAN, Mike. *La face divine de Vincent Van Gogh*. Fac Réflexion: Organe d'information de la Faculté libre de Théologie Évangélique de Vaux-sur-Seine [online]. La revue de FLTE, 2000, (50), str. 4-28 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: http://flte.fr/wp-content/uploads/2015/09/FR50-Face_divine_VanGogh.pdf

nakonec ukázal. Belgičan byl prvním mužem, který si tak mohl prohlédnout van Goghovy počáteční autorské výtvary. Navíc mu poradil, aby se vrátil zpět k horníkům a pomáhal jim, i když nebude dostávat žádný plat. Mladík si na cestu zpátky, z peněz, které mu zbývaly, koupil skicář, zřejmě z popudu reverendova vlídného přijetí jeho kreseb.²⁶

Vincent se před návratem na belgický jih stavil u rodičů, kde se setkal s bratrem a poprvé se výrazněji neshodli. Theo si byl jistý, že Vincentův způsob života nebyl dobrý pro jeho psychické i fyzické zdraví a ve snaze pomoci mu doporučil, aby opustil své misionářské místo, s čímž jeho starší sourozenec nesouhlasil. Bratři si přestali dopisovat téměř na celý rok, během kterého se Vincent vrátil k práci „sociálního pracovníka“, ale také začal čím dál častěji kreslit. Do popředí se tak „prodíralo“ jeho umělecké cítění, které se ale dostávalo do konfliktu s jeho náboženským posláním, k němuž se do té doby upínal. S bratrem obnovil korespondenci v momentě, kdy po další návštěvě rodičů od něj obdržel padesát franků, aby mu za obnos poděkoval. Definitivně pak ukončil svůj pobyt na jihu Belgie v roce 1880, odkud odesílá svůj dopis Theovi, který napsal poprvé ve francouzštině.²⁷

2.3 Vincentovo umělecké probouzení

Theo mezitím získal vysokou pozici a vliv v Paříži a jeho zkušenosti v obchodu s uměním představovaly pro Vincenta, aniž by to tušil, jedinou možnou oporu v jeho novém snu, jak se stát malířem. Vincent se rozhodl zůstat v Bruselu, kde se toužil naučit malovat – a nejlépe jako samouk, pouze s tištěnou publikací, protože sám tušil, že na jakákoliv studia je už příliš starý. Třel bídu s nouzí, i přes bratrovu finanční podporu, ale jeho odhodlání ho neopouštělo.²⁸ Našel si opět jiný smysl svého života, tentokrát takový, který ho neopustil až do smrti.

Brzy se ale ukázalo, že velkoměsto mladíka svazuje a deprimuje. Jeho cílem bylo kreslit výjevy z venkovského života, osudy prostých lidí. Navíc jeho technika, v té době ještě nevycvičená a neumělá, mu nedovolovala tento cíl naplňovat. Přišla další z jeho depresí, kterou tentokrát rozehnal ještě urputilejší snahou pokračovat v kresbě. Na radu jednoho z příbuzných, bratrance Antona Mauveho, pak vyměnil tužku za štětky a barvy. Začínal se rodit Vincent van Gogh, kterého dnes zná celý svět.²⁹

²⁶ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 107-110

²⁷ VAN GOGH, Vincent. *Letter 155 (Cuesmes, between about Tuesday, 22 and Thursday, 24 June 1880)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let155/letter.html>

²⁸ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str.122-135

²⁹ VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. str. 12.

V téže době se Vincent pravidelně vracel i k rodičům domů. Potkal se zde s ovdovělou sestřenicí Kee, která jeho nabídku k sňatku razantně zavrhl. Jeho touha po lásce, kterou ale žádná z jeho vyvolených žen neopětovala, vedla k tomu, že se choval impulzivně a dramaticky, později poprvé také skončil v náruči prostitutky. Dostal se do rozepře i se svým vlastním otcem. Ta vyústila dokonce ve Vincentovo odmítnutí účastnit se mší. Na malém městě, s otcem pastorem, se jednalo o velký prohřešek. Náboženství, které ho kdysi zajímalo, se zřekl a odjel.³⁰

Začal žít v Haagu, po boku další prodejné ženy, o kterou se chtěl postarat. Dost podobně jako ho jeho sociální cítění sblížilo s havíři v dobách jeho misionářské práce, se rozhodl, že zachrání i ji. Maloval, získal svou první zakázku od jednoho ze strýců. Když obrazy odeslal, nedočkal se žádné odezvy. Mimoto ho předcházela špatná pověst. Haag byl ve své době poměrně malé město, kde Vincentův způsob života nezůstal bez povšimnutí. Donesl se i k jeho rodičům na venkov. Žena, se kterou žil, navíc porodila dítě, ke kterému se malíř upnul, ačkoliv s největší pravděpodobností nebylo jeho. Jeho nadšení z kreslení a malování se nesetkalo s podporou partnerky. Naopak trpěl jejími neustálými výčitkami, o kterých psal Theovi. Bratr mu radil, aby ženu opustil a dál pokračoval v práci, kterou tak miloval.³¹

Před návratem k rodičům pobýval na jihu Nizozemska. Všechny obrazy z této doby jsou tmavé a pochmurné. Temnými barvami se vyznačovala celá jeho raná tvorba. Veselejší náměty se objevovaly zřídka. Důvodů bylo více. Ponurý podzim a zima, bratrovy problémy v práci. Theo vážně přemýšlel o přesídlení za oceán. Vincent se velmi obával, že by mohl přijít o svého věrného a jediného podporovatele. A to vše se odrazilo v jeho obrazech.³²

U rodičů v Nuenenu žil pak téměř dva roky. Rodinné vztahy byly však napjaté. Lehké zlepšení nastalo po zranění matky, o niž van Gogh láskyplně pečoval, dokud se neuzdravila. Po celou dobu neúnavně kreslil a maloval. Traduje se, že vytvořil stovky kreseb a akvarelů, stejně jako olejomalb.³³ Stále však byl závislý na podpoře svého mladšího bratra.³⁴

Vincent se plně ponořil do tvoření. Pokud mu počasí dovolovalo, chodil malovat ven, pokud ne, trávil čas s předměty, které si nashromáždil ve svém pronajatém pokoji, a věnoval se

³⁰ VAN GOGH, Vincent. *Letter 193 (Etten, on or about Friday, 23 December 1881)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let193/letter.html>

³¹ VAN GOGH'S MUSEUM. *First Steps as an Artist: 1881-1883*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/first-steps-as-an-artist>

³² VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. str. 266

³³ VAN GOGH, Vincent. *Letters 423-430 (Nuenen, 17 January – 23 February 1884)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let423/letter.html>

³⁴ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 164

zátiším. Trénoval i na portrétech – zval si vesničany, kteří v zimě nemohli pracovat na polích, takže mu za malou úplatu rádi poseděli modelem. Obzvlášť ho fascinovali tkalci a jejich stroje, proto trávil čas i v jejich chalupách. Skandály se mu ovšem nevyhnuly ani tady. Svou prudkou povahou od sebe odháněl ostatní. Jeho životní návyky – kdy chodil v otrhaných šatech a skrovně jedl –, mu přisoudily nálepku blázna a excentrika. Nepomohlo, když se do něj zamilovala Margo Begemannová, starší žena, o kterou malíř nejevil zájem. Pravděpodobně snad z nešťastné lásky se přiotrávila a Vincentovi se přiznala. Incident dobře dopadl, mladík ji s pomocí jejího bratra zachránil život, ale ostatní obyvatelé vesnice si svůj úsudek o něm již udělali.³⁵

Van Gogh v té době holdoval četbě Zolových románů, zvláště pak dvanáctému románu ze série Rougon-Macquartů *La joie de vivre* (česky často překládána jako *Život a milování*, popř. *Radost ze života*). Ten je považován za jeden z jeho nejoblíbenějších a objevil se na několika obrazech³⁶. Vztah s otcem se kvůli názorovým rozdílům, i ohledně náboženství, opět pokazil. Vincent hledal někoho, kdo by ho pochopil. Kupodivu si našel své první žáky malířství, což dokazovalo, jak jeho sebevědomí ohledně jeho vlastní práce stouplo. Jeden z nich si všiml, že jeho učitel málokdy svá díla podepisuje, a pokud ano, nepoužívá své celé jméno. Malíř to komentoval tím, že „*celý svět dokáže správně vyslovit jméno Vincent*“³⁷.

Na jaře roku 1885 mu zemřel otec. O tom, jak van Gogh prožíval jeho odchod, nejsou zprávy, protože se o něm ve svých dopisech nevyjádřil. Vrhł se do práce, pracoval neúnavně, snad aby se uchránil před dalšími depresivními myšlenkami.³⁸ Studoval i jiné teoretické práce, které pojednávaly o míchání barev, ale stále dával přednost tmavším odstínům. V téže době vzniká i jedno z jeho nejslavnějších holandských děl *Jedlíci brambor*³⁹. Petrolejová lampa osvětluje tmavou místnost a rodinu u večeře, misky brambor, je do detailu propracovaná, s krásnou studií hry světla a stínu. Tušil, že stvořil něco výjimečného. O svůj úspěch se podělil s bratrem, dílo mu poslal do Paříže, doufaje, že najde svého kupce. A ačkoliv se Theo snažil prodávat díla i jiných impresionistů, jeho starší sourozenec nezapadal ani do téhle „škatulky“. Van Gogh si dělal umění po svém a předběhl svou dobu. Nezáměřil se na jeho obraz, na který byl právem pyšný, ho netěšil. Theo ho navštívil se svým přítelem Andriesem Bongereem s obavami, jak se jeho nevyzpytatelný bratr bude chovat, ale setkání dopadlo nad očekávání dobře. Oba muži se snažili

³⁵ VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. str. 82-88.

³⁶ Viz příloha č. 2

³⁷ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 174

³⁸ Tamtéž, str. 174-176

³⁹ Viz příloha č. 2

Vincentovi naznačit, jak to na trhu s uměním vypadá, jenže van Goghovo chápání impresionismu bylo diametrálně odlišné od názorů společnosti.⁴⁰

Situace ve vesnici se začala horšit. Jedna z dívek, která mu seděla modelem, otěhotněla. A ačkoliv s tím malíř neměl nic společného, zloba obyvatel padla na jeho hlavu. Katolický kněz doporučil svým farníkům, aby Vincentovi neseděli modelem. Malíř věděl, že se jeho čas v jižním Holandsku krátí a pro svoji další cestu si vybral belgické Antverpy, kde se toužil zapsat na Královskou akademii výtvarných umění. Ale jak bylo jeho zvykem, skici, kresby a malby si s sebou nevzal, čímž o ně přišel.⁴¹

2.4 Pařížské mámení

Přestěhování do blízkosti akademie otevřelo Vincentovi nové možnosti. Ačkoliv jeho neortodoxní malířský styl se ve škole setkal s posměchem spolužáků a opovržením učitelů, město mu nabídlo jinou perspektivu. Poprvé zde přišel do styku s japonským uměním, které poté začal sám interpretovat, sbírat a s bratrovou pomocí svou sbírku rozšiřovat.⁴² Všechny peníze, které od Thea dostával, utrácel za nájem a barvy, takže opět hladověl. Navíc i sám antverpský přístav, plný podivuhodných existencí, ovlivnil jeho soukromý život, což se podepsalo na jeho zdraví. Trpěl bolestmi zubů, nakazil se syfilidou a jeho špatný fyzický stav se odrazil i v jeho psychice. Zvažoval, že se přestěhuje do Paříže.⁴³

Přes bratrovo domlouvání, aby tak nečinil a pokračoval ve studiích, se van Gogh vydal do francouzského hlavního města, kde strávil další dva roky. V té době bydlel s Theem, a tak nejsou k dispozici žádné dopisy, které by jeho počínání dopodrobna dokumentovaly.⁴⁴

Vincenta ale ovlivňovala umělecká atmosféra města a jeho setkávání s dalšími umělci. Některé jeho obrazy jsou inspirovány technikou divizionismu, tedy skládání barev do malých teček vedle sebe, které se z dálky spojí v požadovaný odstín. Jeho průkopníkem byl zakladatel neo-impresionismu Georges Seurat, jenž vystavoval na poslední, osmé, impresionistické výstavě v roce 1886 společně s Gauguinem, Degasem či Pissarem.⁴⁵ Van Gogh se poprvé setkal

⁴⁰ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 179-183

⁴¹ Tamtéž, str. 185

⁴² VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. str. 117

⁴³ VAN GOGH'S MUSEUM. *Peasant Painter: 1883-1885*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/peasant-painter>

⁴⁴ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 196

⁴⁵ GERSH-NESIC, Bett. *The Eight Impressionist Exhibitions From 1874-1886: Artists Went Rogue to Display Their Impressionist Paintings*. Thought.co [online]. 2020, 07/2019 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/the-eight-impressionist-exhibitions-183266>

s impresionismem a jeho nuancemi, jimž do té doby neměl možnost porozumět. Na druhou stranu se konečně dostal do společnosti, která novým uměním žila. Byl to právě Camille Pissaro, koho malíř při jedné ze svých procházek potkal a který při zhlédnutí jeho děl podpořil jeho kreativní snažení. Vlastně poprvé ho někdo jen nekritizoval.⁴⁶

Vincent začal navštěvovat ateliér Fernanda Cormona, v té době známého malíře, u něhož se seznámil s dalším studentem – Henrim de Toulouse-Lautrecem. Ten si vzal Holand'ana, obrazně řečeno, pod svá ochranná křídla a představil mu pravý pařížský noční život. Přes den společný čas trávili v kavárnách pitím tolik rozšířeného absintu, návykového alkoholového nápoje. Další z van Goghových nejznámějších obrazů *Absint*⁴⁷, který vzniká právě v době přátelství s Lautrecem, je sklenice s lehce nažloutlou tekutinou a láhev s vodou na kavárenském stolku s výhledem na ulici města.⁴⁸ Naopak druhý malíř je autorem jednoho z nejslavnějších Vincentových portrétů – zachycuje na něm svého věčně unaveného, vychrtlého společníka⁴⁹.

Přátelil se ale s dalšími představiteli post-impresionistické scény. S Paulem Signacem chodíval malovat, seznámil se s Paulem Gauguinem, s ostatními se pokoušel vyměňovat svá díla za jejich, aby svému bratrovi věnoval do sbírky i obrazy ostatních. Ale ani tentokrát Vincent příliš společensky nezapadl, brzy ho unavilo neustálé soupeření mezi malíři na Montmartru a svému bratrovi, který odjel za rodiči, píše v dopise, že „*se chystá stáhnout někam na jih, aby neviděl ty malíře, kteří jím opovrhují*“⁵⁰. Dochází k tomu v době, kdy se Theo začal zajímat o svou budoucí ženu Johannu Bongerovou, sestru svého přítele Andriese. Vincent se snažil o bezstarostný tón, ale cosi uvnitř něj se strachovalo, že o bratra a jeho podporu přijde.

Jeho zdravotní stav se postupně zhoršoval, až ho Theo donutil zajít za lékařem. Bylo mu doporučeno, aby se vzdal nadměrného pití a nezávažného sexuálního života. Van Gogh trávil týdny tím, že maloval zátiší a své autoportréty⁵¹. Pomalu v něm uzrávalo rozhodnutí vydat se na jih země, do krásného, slunečného kraje, o kterém mu často vyprávěl jeho přítel Toulouse-Lautrec. Vybral si Arles, líbezná malé město v regionu Provence, kde si toužil vybudovat ateliér a pozvat pak všechny své přátele, aby všichni společně mohli tvořit. V únoru 1888 opustil Thea,

⁴⁶ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 205

⁴⁷ Viz příloha č. 2

⁴⁸ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 210-215

⁴⁹ Viz příloha č. 2

⁵⁰ VAN GOGH, Vincent. *Letter 572 (Paris, between about Saturday, 23 and about Monday, 25 July 1887)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let572/letter.html>

⁵¹ Viz příloha č. 3

opět za sebou zanechal všechny své obrazy a vydal se na cestu. Ukázalo se, že i přes výstřelky, impulzivní chování a nezvladatelnou povahu svému mladšímu sourozenci chyběl.⁵²

2.5 Slunečnice v Provence

Romantická představa, kterou si malíř vybájl z vyprávění svého přítele, ale realitě příliš neodpovídala. Arles v 19. století se lišilo od toho dnešního. Mělo podobný osud jako spousta jiných měst – rozsáhlá industrializace ovlivnila jeho scenérii a atmosféru. Stavba železnice, továrenských komínů a fabrik. V místních kasárnách byli ubytováni francouzští vojáci, především zuávové, působící na bojištích v severní Africe. Nejenom proto se ve městě rozmohl „průmysl“, poněkud podobný čtvrti Pigalle v Paříži. Vincent se brzy stal pravidelným návštěvníkem vykřičených domů.⁵³

Rozčarování z města a chování místních obyvatel, kteří se na jakéhokoliv přistěhovalce dívali skrz prsty, mu vynahradila okolní příroda. Ústí Rhôny, jen pár desítek kilometrů od Arles, je dnes součástí přírodní rezervace Camargue a napovídá návštěvníkům, jak silně musel svět mimo městské hradby na malíře působit.

Jeden z jeho nejčastějších námětů se stále nachází nedaleko. Na slepém rameni řeky Vincent našel padací most⁵⁴, který se objevil hned na několika jeho obrazech a kresbách. Paleta jeho barev se rozšiřovala, odstíny ho již nelimitovaly. Jeho novým snem bylo vytvořit malířskou kolonii, tolik typickou pro Montmartre. Toužil po přátelích, kteří by ho v jeho nově nalezeném koutu světa navštěvovali, vyměňovali si poznatky a společně malovali. Jedním z nich, o kterého Vincent opravdu stál, byl francouzský malíř Paul Gauguin. Ti dva se společně setkali na jedné z výstav v Paříži a od té doby si dopisovali. Van Gogh ho nikdy nezapomínal pozvat do Provence. Starší z mužů v té době pobýval v Bretani a zájem a obdiv Holanďana mu lichotil. Bezpochyby pomohla i Theova pozice ve známé galerii, Gauguin si sliboval, že s jeho pomocí snadněji prodá své obrazy.⁵⁵

Vincent ale nebyl ve svém plánu udělat z Arles umělecké útočiště příliš úspěšný. Toulouse-Lautrec mu na jeho dopis ani neodpověděl a Gauguinovi trvalo skoro celý další rok, než se na jih doopravdy vydal. Van Gogh mezitím maloval. Ovocné stromy, květiny, scenérie. Rozhodl se, že si pronajme pokoje ve Žlutém domě, aby měl malíře kde ubytovat, až se za ním přijede

⁵² SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 231-233

⁵³ VAN GOGH'S MUSEUM. *From Dark to Light: 1886-1888*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/from-dark-to-light>

⁵⁴ Viz příloha č. 4

⁵⁵ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 238-239

podívat. Sám, aby změnil alespoň na pár dní prostředí, cestoval do přímořské vesnice Les Saintes-Maries-de-la-Mer, v samém srdci oblasti Camargue. Byl uchvácen. A jeho jedny z nejslavnějších obrazů *Moře a Bárky u Saintes-Maries*⁵⁶ o fascinaci místem vyprávějí dodnes.⁵⁷

Jedním z van Goghových největších přátel v Provence byl poštovní zaměstnanec Joseph Roulin. Pokud přišlo, Vincent se vracel k malování portrétů. Ale stejně jako v Nizozemí i tady měl nouzi o ochotné obyvatele, kteří by mu seděli modelem. Roulin a jeho rodina byli výjimkou. Stejně jako mladý důstojník zuávů, Paul-Eugène Milliet⁵⁸, kterého malíř dokonce nějakou chvíli učil malovat. Mezi další významné portréty lze zařadit i ten s básníkem a malířem Eugènem Bochem⁵⁹. Vincent byl jako u vytržení. Boch se totiž narodil nedaleko belgického Borinage a byl to právě Holanďan, kdo ho přesvědčil o nádheře námětů hornického oblasti. Ten se na jeho popud vrátil do rodného kraje. Příteli pomohl, Bochovy obrazy ze života havířů se dočkaly uznání.⁶⁰

V témže čase vznikají také Vincentovy provensálské obrazy slunečnic⁶¹, jež plánoval použít pro výzdobu svého domu, aby ho připravil na Gauguinův příjezd. Výrazná žlutá barva hraje prim na všech jeho obrazech, a to nejenom květin. Je patrná i v pohledu na řeku v Arles, ačkoliv je obraz *Hvězdná noc nad Rhônou*⁶² malován za tmy, stejně jako neméně známá *Terasa kavárny v noci*⁶². Vincent maloval každou volnou chvíli. Traduje se, že nezavíral tuby s barvami a že v jeho pokoji vládl nepořádek.⁶³ Obraz, který podle něj namaloval, ale představuje světnici poněkud uklizenější⁶⁴. Přesto se stále celou dobu strachoval, že se Gauguinovi nebude v Arles líbit, což zapříčinilo prohloubení jeho psychické nepohody. Zmíněný malíř se odhodlal přijet až v momentě, kdy Theo van Gogh zdědil malý obnos od strýce Vincenta a mohl slíbit, že i jeho bude finančně podporovat výměnou za obrazy.⁶⁵

Osudová kapitola, a asi i ta nejznámější z celého van Goghova příběhu, se začala odehrávat 23. října 1888, kdy Gauguin dorazil do Provence, a skončila neslavně o dva měsíce později.

⁵⁶ Viz příloha č. 4

⁵⁷ VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. str. 159-162

⁵⁸ Viz příloha č. 4

⁵⁹ Viz příloha č. 4

⁶⁰ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 248-251

⁶¹ Viz příloha č. 5

⁶² Viz příloha č. 6

⁶³ VAN GOGH'S MUSEUM. *The South of France: 1888-1889*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/south-of-france>

⁶⁴ Viz příloha č. 6

⁶⁵ SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB art, 2001. str. 190

Vincent se staršímu muži chtěl za každou cenu zavděčit. Nutně potřeboval přítele, a proto ve spoustě věcech vycházel Francouzovi vstříc. Doufal, že přítomnost malíře jeho jména přiláká do Arles ostatní a on si splní svůj sen o ateliéru plném umělců.⁶⁶

Avšak Gauguin se neplánoval zdržet déle než pár měsíců, což přispělo k narůstajícímu napětí mezi nimi. Ze začátku se ale zdálo soužití obou mužů téměř idylické. Malovali venku, čas od času vyrazili do města užít si pravý noční život a přítomnost spřízněné duše dala Vincentovi alespoň na chvíli nějaký řád. Jenže se zhoršujícím se počasím, kdy oba museli zůstat zavření doma, Gauguin stále častěji přemýšlel o odjezdu, jelikož ho jih Francie neokouzlil. Vincent změnu nálady v příteli vycítil a začal propadat svým náladám. Oba dva byli výjimeční, ale naprosto rozdílní. Malíř sám to vyjádřil na dvou obrazech *Vincentova židle* a *Gauguinovo křeslo*⁶⁷, kde pro sebe zvolil veselé, slunečné barvy, zatímco na druhém je patrný smutný a tmavý podtón. V Gauguinových sebraných pamětech a dopisech, které jsou ale často považovány za přibarvené a nepravdivé,⁶⁸ se lze dočíst, že ho Vincent chodil po nocích kontrolovat, jestli spí ve vlastní posteli, zřejmě ze strachu, jestli už neodjel. To, co se skutečně toho večera, kdy se ti dva pohádali, stalo, je známé pouze z malířových osobních vzpomínek. Gauguin vyrazil z domu ven, aby se uklidnil: „*Už jsem přešel přes náměstí Victora Huga, když jsem za sebou zaslechl malý krok, dobře známý, rychlý a trhaný. Otočil jsem se přesně ve chvíli, kdy se na mě řítíl Vincent s otevřenou břitvou v dlani. Můj pohled musel být v tu chvíli opravdu mocný, poněvadž se zastavil, sklonil hlavu a rozeběhl se po cestě k domovu.*“⁶⁹

Tu noc přespál v hotelu a ráno chtěl s van Goghem věci urovnat. Ale když se vrátil do jeho žlutého domku, čekal na něj policejní úředník a dav obyvatel. Vincent ležel v zakrváceném pokoji a vypadal jako mrtvý. Gauguin podle všeho zjistil, že jeho přítel žije, ale nečekal, až se probere. Byl alespoň natolik charakterní, že o situaci bez prodlení informoval Thea, kterého žádal, aby okamžitě přijel.⁷⁰

⁶⁶ SEDLÁK, Jan. *Paul Gauguin*. Praha: Odeon, 1977. str. 35-37

⁶⁷ Viz příloha č. 6

⁶⁸ SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Praha: BB art, 2001. str. 198-200

⁶⁹ GAUGUIN, Paul. *Avant et après: Avec les vingt-sept dessins du manuscrit original* [online]. Paris : G. Crès. 1923 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://archive.org/details/avanteta00gaug/page/n17/mode/2up>. str. 20-21

⁷⁰ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 269-271.

2.6 Van Goghovo ucho

„Minulou neděli, v jedenáct hodin a třicet minut večer, Vincent Vangogh, malíř, původem z Holandska, se dostavil do nevěstince č. 1 a ptal se po Rachel, které dal... své ucho a řekl jí: „Opatrujte tento předmět přepečlivě.“ Poté zmizel. Jakmile byla o této události, jež nemohla být ničím jiným než choromyslností, zpravena policie, nazítří ráno se vydala k tomuto muži, kterého našla spícího v jeho posteli, nejevil téměř žádné známky života. Ten ubožák byl okamžitě přijat v nemocnici.“⁷¹

K čemu doopravdy došlo a proč si Vincent uřízl spodní část levého ucha a šel ho věnovat jedné z dívek, je dodnes předmětem spekulací. Gauguinovy zápisky nelze brát vážně, protože se malíř zřejmě snažil sám ospravedlnit, jejich hádka mohla být totiž oním spouštěčem. Strach ze ztráty jeho podpory a přítomnosti mohl Vincenta uvrhnout přesně do stavu, kdy byl takového činu schopen.⁷²

Dnes se ví, že van Gogh trpěl halucinacemi, slyšel hlasy – chtěl je tedy tímto činem zastavit? Byl hospitalizován v nemocnici v Arles, na starost ho dostal mladý lékař Félix Rey, jemuž později také namaloval portrét⁷³. Doktor se choval ke svému pacientovi vlídně, poskytl mu nejlepší péči, kterou mohl. I přesto ale Vincent trpěl občasnými záchvaty, což tehdejší doba přisoudila epilepsii. Sám se ale postupně zlepšoval. Bylo mu dovoleno, aby se přes den vracel do svého domu a maloval. Jenže i přes to bylo jasné, že se tentokrát něco změnilo natrvalo. Začal trpět stihomamem, myslel si, že se ho snaží někdo otrávit, což jeho sousedy o to víc děsilo. Obyvatelům Arles, stejně jako všem ostatním, kde Vincent kdy pobýval, došla s podivínským malířem trpělivost. Sepsali petici a úřady zakázaly van Goghovi přístup do jeho vlastního domu.⁷⁴

Ještě na jaře roku 1889 za ním přijel na Theovo naléhání Paul Signac, který donutil místní, aby Vincentovi umožnili přístup k jeho věcem. Také mu zachránil život, když se při rozhovoru v ateliéru van Gogh pokusil vypít terpentýn – a poprvé, a ne naposledy, se tak pokusil o sebevraždu.⁷⁵ Lékař a oblastní reverend, jediní místní Vincentovi přátelé, doporučili Theovi, aby uvažoval o ústavní péči a vybrali léčebnu pro duševně nemocné v Saint-Rémy-de-

⁷¹ FORUM RÉPUBLICAIN. *Chronique Locale: Článek z novin o incidentu* [online]. Arles: 30. 12. 1888 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://lh3.ggpht.com/Y3UdNFq4q53zDZugTvN3ue4D3C17uTusB-GXFCuE7LLhdtLsg5crWJmFEeKwRPHo67O1s-ixXwrao0Or8OnkJd3rqLhWZmcAOZD2QKoxfl4=s1000>

⁷² SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 271

⁷³ Viz příloha č. 7

⁷⁴ VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. str. 176-18

⁷⁵ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 277

Provence. A ten svolil. Reverend pak při přijetí pacienta v dopise přiblížil tak, že „... *pan Vincent byl zcela klidný a sám vysvětlil svůj případ řediteli jako člověk, který si je plně vědom svojí situace*“⁷⁶, tedy ví, kdy je a kdy není sám sebou. Teorie, že jeho poruchou byla schizofrenie, je dnes vyvrácena. Nejpravděpodobnější diagnózou v současnosti zůstává bipolární porucha, jeho střídání manických a depresivních fází tomu odpovídá, či hraniční porucha osobnosti. Lékaři často dávají do souvislosti i vliv jeho neřízeného sexuálního života, nadměrnou konzumaci absintu a kávy, kouření dýmky a možnou otravu olovenými barvami, které k jeho kondici nepřispívaly.⁷⁷

Ze začátku Vincent pobyt v hlídaném prostředí uvítal. Navíc mu bylo dovoleno malovat, stejně jako později vycházet za doprovodu ven. Byl mu nařízen klid a vodoléčba. Jeho stav se postupně zlepšoval, maloval okolní kopce, olivovníky a kosatce⁷⁸. Zprávu, že jeho bratr čeká přírůstek do rodiny, přijal v klidu. V pozdním létě ale přišel opět jeden z vážnějších záchvatů a malíř se znovu nekontroloval. Tentokrát se pokusil pozřít své barvy. Zaměstnanci ústavu mu podali dávidlo, a tím ho zachránili.⁷⁹

Když se vzpamatoval, vrhl se na své autoportréty, zřejmě ve snaze zachytit sám sebe a pochopit, co se s ním děje. Na dalších obrazech je patrný návrat k ponuřejším a temnějším barvám. Vincent toužil z francouzského jihu odejít. V téže době Theo poslal jeho *Kosatce a Hvězdnou noc nad Rhônou* na Salon nezávislých do Bruselu. Les Vingt (Dvacet), malířská skupina, která sdružovala avantgardní umělce, nabídla van Goghům, zda by se nechtěli účastnit jejich další vernisáže. Patrně tak sice bylo na přimluvu Eugèna Bocha, ale i tak to znamenalo obrat – Vincent přestával být neznámým, opomíjeným malířem.⁸⁰

Na konci roku 1889, tedy téměř dvanáct měsíců po té neslavné události, kdy přišel van Gogh o část ucha, dostal Vincent zákaz malovat. Další z jeho příhod totiž zapříčinila opět jeho pokus o sebevraždu – první na řadu přišly barvy, potom petrolej. A pobyt v Saint-Rémy, bez možnosti vyjadřovat své pocity na plátně, se pro malíře stal přímo neúnosným.⁸¹

⁷⁶ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 279

⁷⁷ HEMPHILL, RE. *The Illness of Vincent Van Gogh*. Proceedings of the Royal Society of Medicine. 12/1961. [online]. Journal of the Royal Society of Medicine, 2020. 1030-1038 [cit. 2020-02-22]. DOI: 10.1177/003591576105401206. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1870504/pdf/procrsmed00238-0079.pdf>

⁷⁸ Viz příloha č. 7

⁷⁹ VAN GOGH'S MUSEUM. *Hospitalization: 1889-1890*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/hospitalization>

⁸⁰ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 285

⁸¹ Tamtéž, str. 289

Jako kdyby skoro ani nezáleželo na tom, že se v lednu následujícího roku konala výstava Les Vingt. Největší rozruch způsobila právě Vincentova díla, i když s ním vystavovali jeho známí: Pissaro, Signac, Boch, Gauguin nebo Toulouse-Lautrec.⁸² Van Gogh byl daleko od uměleckého světa, ztracený sám v sobě. Ředitel ústavu se mu proto i bál ukázat dopis, ve kterém mu jeho bratr oznamuje narození svého syna. Syna, kterého pojmenovali po něm – Vincent Willem. Ale obavy ošetřovatelů se nepotvrdily, malíř naopak v dopise bratrovi vyjádřil, že ho těší radostná novina o narození synovce, kterému namaloval i obraz, známý *Mandlovník v květu*⁸³, a ze srdce pozdravuje svou švagrovou. Byl to důkaz, že přicházejí jeho lepší dny a bylo mu dovoleno vrátit se k malování.⁸⁴

Van Gogh si byl vědom toho, že každý další záchvat, který ho potká, má horší průběh a mnohem déle se z něj dostává. V únoru jeho stav dosáhl vrcholu – na cestě do Arles za přáteli ho postihla další epizoda. Nepamatoval si, co se s ním dělo. Celé následující dva měsíce se u něj střídaly deprese, nebyl schopný malovat a ani psát bratrovi. Teprve koncem dubna ho opět kontaktoval a z dopisu je jasné, že potřebuje změnit prostředí. Camille Pissaro doporučil Theovi doktora Gacheta a jeho praxi v Auvers-sur-Oise nedaleko hlavního města. Vincent se tedy vydal na svou poslední cestu – nejdřív do Paříže za Theem, poté za lékařem.⁸⁵

Setkal se ještě se svou novou švagrovou a synovcem, kteří oba hráli významnou roli v uchování jeho odkazu příštím generacím. Auvers bylo v něčem pro malíře osvobozující – lidé z jeho okolí nevěděli, že byl hospitalizován, tudíž k němu nepřistupovali s despektem. I sám lékař si myslel, že Vincent potřebuje pouze klidový režim a někoho, s kým by sdílel svoji kreativní vášeň. Tato laxnost v přístupu k léčení byla van Goghovi osudná. Než k tomu však došlo, Vincent se podrobil společnosti Gacheta, kterého i dvakrát portrétoval. I jiní obyvatelé městečka mu dobrovolně seděli modelem⁸⁶. Přesto jsou jeho poslední měsíce života spojovány s krajinomalbou. Barvy, které volil, se proti době v Provence, vyznačují umírněnějšími odstíny.⁸⁷

⁸² SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 290-292

⁸³ **Viz příloha č. 7**

⁸⁴ VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. str. 220

⁸⁵ VAN GOGH, Vincent. *Letter 857 (Saint-Rémy-de-Provence, on or about Monday, 17 March 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let857/letter.html>

VAN GOGH, Vincent. *Letter 872 (Saint-Rémy-de-Provence, Tuesday, 13 May 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let872/letter.html>

⁸⁶ **Viz příloha č. 8**

⁸⁷ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 299-306

Na začátku léta jej navštívil bratr s rodinou, podařilo se mu prodat první obraz *Červenou vinici*⁸⁸, který koupila Anna Bochová, sestra jeho přítele Eugèna a klidných dní přibývalo. Vyvrcholením problémů byl zřejmě konec června 1890, kdy malý Vincent vážně onemocněl a Theo se se svými starostmi, že by o syna mohl přijít, svěřil právě bratrovi.⁸⁹ Malíř neváhal a vydal se do Paříže, a i když se dítě zotavilo, jeho rodiče byli vyčerpaní a tísnivá atmosféra toho místa silně ovlivnila jeho psychiku. V polovině července mu navíc bratr sdělil, že jede s manželkou a synem navštívit příbuzné do Holandska.⁹⁰

Stejně jako u incidentu s Gauguinem ani zde neexistují věrohodná svědectví, která by dokázala popsat, co se odehrálo v posledních dnech před van Goghovou smrtí. Pravděpodobně přišel další z jeho záchvatů, který vedl k zuřivosti, mělo se jednat o nezarámování jednoho z děl, které věnoval lékaři. V posledním odeslaném dopise bratrovi byly čtyři skici jeho obrazů. Jestli tím posledním plátnem bylo *Obilné pole s havrany*⁹¹, které někteří badatelé považují za jasnou předzvěst jeho úmyslu, nebo *Daubignyho zahrada*⁹², vypovídající o jeho smíření a klidu, je dodnes záhadou.⁹³ Neexistuje dokázaná vědomá paralela mezi Vincentovým duševním stavem a jeho dílem.

Nejrozšířenější verzí příběhu toho osudného dne je, že malíř odešel se svým stojanem a barvami do polí za vesnicí, kde se postřelil, omdlel a večerní chlad ho probral. Rána nezasáhla žádný orgán důležitý k životu, takže byl schopný se vrátit zpátky. Kde si opatřil pistoli a kde zbraň skončila, nikdo dodnes neví. Byli k němu přivoláni místní lékaři – doktor Mazery a doktor Gachet. Oba mu ránu ošetřili a obvázali, ale ani jeden z nich, i vzhledem k tehdejšímu přístupu k chirurgii, kulku nevyndali. Místo, aby ho nechali převézt do nemocnice, rozhodli se dále nezasahovat.⁹⁴

Theo van Gogh přijel okamžitě, co dostal telegram. Zastihl bratra ještě živého, nic nenasvědčovalo tomu, že by nemusel přežít. Ale infekce, která se do zranění dostala, byla

⁸⁸ Viz příloha č. 8

⁸⁹ VAN GOGH, Theo. *Letter 894 (Paris, Monday, 30 June and Tuesday, 1 July 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let894/letter.html>

⁹⁰ VAN GOGH, Vincent. *Letter 896 (Auvers-sur-Oise, Wednesday, 2 July 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let896/letter.html>

⁹¹ Viz příloha č. 8

⁹² Charles-François Daubigny byl francouzský malíř, který se specializoval na krajinářství. V Auvers-sur-Oise vlastnil domek.

⁹³ VAN GOGH, Vincent. *Letter 902 (Auvers-sur-Oise, Wednesday, 23 July 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let902/letter.html>

⁹⁴ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 312-314

nemilosrdná. Vincent Willem van Gogh zemřel 29. července 1890, bylo mu pouhých třicet sedm let.

Druhý den se konal pohřeb, na který se dostavil například Andries Bongers, Theův švagr a přítel obou bratrů, nebo syn Camilla Pissara Lucien. Malířova otevřená rakev byla obklopena spoustou žlutých květů, barvou tolik typickou pro jeho díla.⁹⁵

Theo byl zlomený žalem, ale i přesto se vrhl s vervou za jediným cílem – zachovat a ochránit dědictví svého staršího bratra. Nervové vypětí a nepříznivý zdravotní stav, pravděpodobně mu selhávaly ledviny, se ale velmi brzy začaly projevovat na jeho psychice. Theo následoval Vincenta ani ne po půl roce, vydechl naposledy 25. ledna 1891. Dnes jsou oba dva pohřbeni na hřbitově v Auvers vedle sebe. Nerozluční jako po celý jejich život⁹⁶.

Největší podíl na slávě van Goghových děl měla nakonec Theova žena, Johanna. Zasloužila se o to, aby byla práva o díla přepsána na syna, shromáždila co nejvíc švagrových obrazů, které se jí podařilo vypátrat, a přeložila většinu jeho dopisů, které si její milovaný manžel schovával. Správu majetku převzal po její smrti synovec slavného malíře. Ten díla prodal a věnoval amsterdamskému muzeu. Van Goghova galerie byla otevřena v roce 1973 a dodnes jsou na prohlídku van Goghových obrazů dlouhé fronty. Sbírka, kterou vlastnil doktor Gachet, je k vidění v pařížském Musée d'Orsay.⁹⁷

⁹⁵ SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Praha: BB art, 2002. str. 316

⁹⁶ **Viz příloha č. 8**

⁹⁷ VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. str. 267-268

3 Inspirace pro jazykové vyučování

Životní příběh Vincenta van Gogha a jeho obsáhlé a rozmanité dílo může být pro pedagogy inspirací, a to nejen pro naplánování jednotlivých aktivit, ale i celých vyučovacích hodin. Prostřednictvím holandského malíře lze představit realie doby 19. století, historické milníky v Evropě, literární a umělecké pojmy. Také i koncipovat cvičení zaměřená na procvičování gramatiky, představení slovní zásoby na různá témata (laická i odborná) nebo na rozvoj jazykových kompetencí – jako je čtení, psaní, poslech a komunikace. V této kapitole jsou představeny praktické příklady a návrhy aktivit pro lekce francouzského jazyka pro mírně pokročilé či pokročilé studenty⁹⁸.

Pro všechny aktivity je vhodné umělce žákům předem představit a seznámit je s jeho nejznámějšími díly⁹⁹. Následující podkapitoly jsou rozděleny podle hlavních cílů – tedy podle toho, co primárně si mají žáci procvičovat. Samozřejmě dochází k aktivizaci i v jiných oblastech, např. u osvojování slovní zásoby se očekává i důraz na pravopis a vymýšlení vlastních vět. Učitel pak podle svého uvážení může doplnit cvičením z výslovnosti, nebo aktivity jinak zkombinovat.

3.1 Gramatické procvičování

V každém jazyce existuje určitý soubor struktur a pravidel, pomocí kterého je člověk schopen stavět věty a popsat realitu kolem něj. Aby se studenti cizího jazyka mohli vyjadřovat jasně a efektivně, je nutné, aby studovali mluvnicki daného jazyka neboli jeho gramatiku. Francouzština je jedním z těch jazyků, kde je důležité dodržovat pravidla.¹⁰⁰ Její mluvnická má dlouholetou tradici a také poněkud striktní systém základních norem.

Životní peripetie slavného malíře mohou pomoci i při vysvětlování nebo opakování gramatických rozdílů mezi slovesnými časy. Navíc může pracovní list „*L’histoire de Vincent van Gogh*“ (česky *Příběh Vincenta van Gogha*) v **příloze č. 10**¹⁰¹ sloužit jako již zmíněný nutný

⁹⁸ V této práci jsou slova *studenti* a *žáci* brána jako synonyma. Jedná se o označení těch, kteří se učí cizí jazyk na školách (druhý stupeň či případně středoškolské vzdělávání).

⁹⁹ Náhled, jak by úvodní prezentace mohla vypadat, viz **příloha č. 9**. Z předpokládané prezentace jsou ukázány názorně pouze dva snímky – jeden úvodní s některými životními událostmi, druhý s vybranými díly.

¹⁰⁰ DEBATA, Pradeep Kumar. *The importance of grammar in English language teaching-A reassessment*. Language in India, 2013, 13.5: 482-486. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/43413386/pradeepgrammarfinal.pdf?response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DThe_Importance_of_Grammar_in_English_Lan.pdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A%2F20200307%2Fus-east-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20200307T160948Z&X-Amz-Expires=3600&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=a5ad5b5712b5cfc65a23db4c8c0f7d649de4a98ed6f2cf9db0992dd4af863833

¹⁰¹ Viz **příloha č. 10**

úvod do tématu. Hlavním cílem aktivity je procvičení použití dvou minulých časů – *le passé composé* (složeného perfekta) a *l'imparfait* (imperfekta). Často se stává, že žák nemá jasno, jak se která forma slovesného času tvoří, nebo mu jsou neznámé podmínky správného použití ve větě.

Je tedy třeba s žáky probrat následující zásady: *le passé composé* (složené perfektum), jak již název napovídá, se skládá ze dvou částí. První z nich představuje tzv. pomocné sloveso (*le verbe auxiliaire*), které je zastoupeno slovesy *avoir* a *être*. Druhou částí je pak tzv. přičestí minulé plnovýznamového slovesa (*le participe passé*), které vyjadřuje dokončenost děje. Formování daného tvaru tak pro studenty může být obtížným úkolem – musejí na základě plnovýznamového slovesa přiřadit odpovídající sloveso pomocné – *avoir/être*, a to konjugovat v přítomném čase, aby navíc odpovídalo danému podmětu. U pomocného slovesa *être* se musí zohlednit také případná shoda u přičestí minulého (tedy ženský rod či množné číslo). Toto pomocné sloveso se vyskytuje u zvrtných sloves a většiny sloves, která vyjadřují pohyb či změnu stavu; výjimkou jsou např. slovesa *courir* (běhat), *marcher* (chodit, kráčet), *reculer* (couvat), *danser* (tančit) a další. Tvar přičestí minulého je u pravidelných sloves odvozen od infinitivu. U nepravidelných je nutné si daný tvar zapamatovat.¹⁰²

Tvorba *l'imparfait* (imperfekta) je poněkud jednodušší. Odvozuje se od přítomného času daného plnovýznamového slovesa a jeho první osoby množného čísla oznamovacího způsobu, k jehož základu se přidají specifické koncovky (*-ais, -ais, -ait, -ions, -iez, -aient*). Na rozdíl od složeného perfekta vyjadřuje časově neohraničený děj v minulosti.¹⁰³

V navrženém cvičení je celkem třicet jedna sloves, která musí být vyčasována ve správném slovesném čase, aby zapadala do příběhu o Vincentu van Goghovi. Použití *le passé composé* u dějů, které byly v minulosti ukončené, nebo se udály jednou a jejich trvání je vymezeno. Jedná se o pravidelná i nepravidelná slovesa a žáci sami musejí rozhodnout, které pomocné sloveso a který tvar přičestí minulého bude správný. Pokud ale slovesa vyjadřují časově neohraničenou minulou dobu, nebo popisují stav věci, prostředí, pozadí děje dvou současně se odehrávajících dějů v minulosti nebo opakující se návyk, je nutné použít druhý minulý slovesný čas, a to *l'imparfait*.¹⁰⁴ Řešení je poté k dispozici v následující **příloze č. 11**¹⁰⁵.

¹⁰² CHEVALIER, Jean-Claude et al. *Grammaire du français contemporain*. Paris, France: Larousse, 1997. ISBN 2-03-800044-1. str. 339-340

¹⁰³ Tamtéž, str. 341-344

¹⁰⁴ HENDRICH, Josef. *Francouzská mluvnice*. 3. přeprac. vyd., 1. vyd. v nakl. Fraus. Plzeň: Fraus, 2001. str. 419-421

¹⁰⁵ Viz příloha č. 11

3.2 Slovní zásoba

Rozvoj a procvičování lexika umožňuje všem studujícím důkladněji proniknout do charakteru cizího jazyka. Nejenom, že pomáhá v samotné komunikaci lépe vyjádřit myšlenky jednotlivce, ale také i porozumět; neobejde se bez něj rozvoj kompetencí v oblasti čtení, psaní a poslechu. Právě nedostatečná slovní zásoba bývá častým problémem. Je tedy velmi důležité, aby učitelé cizích jazyků dbali na její rozvíjení. Samozřejmě je nutné, aby pedagog vždy bral v potaz konkrétní situaci ve třídě a potřeby či zájmy svých studentů. Tomu by poté měl vhodně uzpůsobit výběr slovní zásoby.¹⁰⁶

Francouzští a frankofonní umělci se považují již několik století za hybnou sílu evropské kultury. V Paříži se nacházejí jedny z nejznámějších muzeí světa. Pro české žáky může být navíc lákavé, že při své návštěvě hlavního města Francie, potažmo i jiných částí země, mají jakožto studenti Evropské unie vstup do státních galerií a muzeí zdarma po předložení průkazu:¹⁰⁷ a to i do takových míst, jako je muzeum Louvre, nebo Musée d'Orsay, kde lze nalézt i dílo Vincenta van Gogha. Ačkoliv žil malíř ve Francii pouze pár let, zapsal se nesmazatelně do místní historie malířství. Vždyť obrazy, které vytvořil v době pobytu v Paříži, v Provence a nakonec v Auvers, patří mezi jeho mistrovská díla, která ovlivnila další generace umělců.

Nové výrazy spojené s malířským uměním se mohou uplatnit při poznávání slavných sbírek. Někteří studenti mívají kresbu a malbu jako jeden ze svých koníčků, tudíž jim tato poznaná slovní zásoba umožní se přesněji vyjádřit o jejich volnočasových aktivitách.

V **příloze č. 12**¹⁰⁸ je představen pracovní list s názvem „*Le lexique de l'art avec Vincent van Gogh*“. Obsahuje příklady výběru slovní zásoby týkající se malířství a možných aktivit s ním spojených. Jak již titulek napovídá, průvodcem pracovního listu je sám malíř. Předpokládá se tedy, jak bylo zmíněno na začátku kapitoly, že studenti již nějaké povědomí o jeho životě, popřípadě dílech, mají (ať už pasivní znalost, nebo jsou díky učitelově snaze uvedeni do tématu). A to i pokud tomu tak je pouze v souvislosti s incidentem, který následoval po hádce van Gogha s Gauguinem, nebo zda zhlédli nějaký z jeho známých obrazů, např. jedny ze *Slunečnic*. V případě, že se vyučující rozhodne třídu předem s Vincentovým dílem a životem

¹⁰⁶ ALQAHTANI, Mofareh. *The importance of vocabulary in language learning and how to be taught*. International Journal of Teaching and Education: International Institute of Social and Economic Sciences [online]. 09/2015, (vol. 3), str. 21-34 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://ideas.repec.org/a/sek/jijote/v3y2015i3p21-34.html>

¹⁰⁷ FAMILIN' PARIS. *Les musées gratuits à Paris*. Familin' Paris: Profiter de Paris en famille [online]. 2019, 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.familinparis.fr/musee-gratuit-a-paris/>

¹⁰⁸ Viz příloha č. 12

neseznámit, znalosti žáků na dané téma může zjistit formou elicitování, nejčastěji pokládáním otázek.

Pracovní list může být využit k osvojení nové slovní zásoby nebo k jejímu procvičení, za předpokladu, že již učitel se žáky v předcházejících vyučovacích hodinách dané termíny probral. Cvičení jsou zaměřena primárně na rozšíření lexika a také na formulaci vět. Je na pedagogovi, zda zadá list jako samostatnou práci, do dvojic či skupinek, nebo problematikou provede sám žáky bod po bodu a dodá výklad k daným výrazům.

První aktivita se zaměřuje přímo na nástroje, bez kterých by se žádný z malířů neobešel. Student má za úkol vybrat slovíčko korespondující s daným obrázkem, což je v tomto případě *un chevalet (stojan)*. Společně v dané „bublině“ je i *un pinceau (štětec)*, *une palette (paleta)* a *une toile (plátno)*, jejichž vysvětlení se může ujmout učitel, nebo naopak vyzve žáky, aby mu svou volbu zdůvodnili.

Pojmy jsou psány s neurčitými členy z toho důvodu, že při užití neurčitých členů při představování nových slovíček je vždy v singuláru okamžitě patrný mluvnický rod – tedy, zda se jedná o podstatné jméno mužského či ženského rodu.¹⁰⁹ Ačkoliv v daném výběru není žádné substantivum, které by podléhalo elizi, při použití určitého členu by nemuselo být zjevné, jakého rodu daný pojem je (např. *le + autoportrait = l'autoportrait*, ale u *un autoportrait* neurčitý člen jasně určuje mužský rod). Mohlo by tak dojít k tomu, že žák v případě podstatných jmen ženského rodu nepoužije shodu např. s následujícím přídavným jménem.

Vedle prvního cvičení je poté malá připomínka. Společně s van Goghem si žák může zopakovat časování. Sloveso *peindre (malovat)* je jedno z nepravidelných francouzských sloves. Jedná se o velmi často používaný výraz, jehož konjugace slouží jako vzor pro další slovesa, např. *atteindre (dosáhnout)*, *éteindre (zhasnout)*, *feindre (předstírat)*, *restreindre (omezit)*, *teindre (obarvit)*. Pro ilustraci je uveden přítomný čas ve všech třech osobách jednotného i množného čísla, tvorba *le passé composé (složeného perfekta)*, *le futur simple (budoucího času)* a *le subjonctif présent (konjunktivu přítomného)*. Další slovesné časy či způsoby mohou být odvozeny za použití těchto základních tvarů.¹¹⁰

Úkolem číslo dva je pro studenta seznámit se s krátkým vymyšleným Vincentovým monologem, ve kterém by měl najít dalších osm slovíček. Kromě toho, že si přiblíží pojmy,

¹⁰⁹ HENDRICH, Josef. *Francouzská mluvnice*. 3. přeprac. vyd., 1. vyd. v nakl. Fraus. Plzeň: Fraus, 2001. str. 192

¹¹⁰ Tamtéž, str. 360-381

kteře reprezentují přímo van Gogha, jako *une peinture à l'huile* (olejomalba), tak i obecnější výrazy, jako *une collection* (sbírka), *un musée* (muzeum), *une exposition* (výstava) a *une galerie* (galerie), které mohou být využity i v běžném životě. V tomto případě je nutné, aby pedagog členy doplnil, protože nemusejí z daného textu srozumitelně vyplynout. Jeho asistence bude pravděpodobně nutná i v druhém bodu cvičení. Posledními třemi termíny jsou profese, které souvisejí s trhem umění. Ty by navíc měl student krátce definovat vlastními slovy. Předpokládá se, že nebude problém s popsáním slova *un peintre* (malíř) i vzhledem k tomu, že potřebné sloveso je vyčísované jako nářověda. Někteří studenti by mohli odvodit i povolání Thea van Gogha, tedy *un marchand d'art* (obchodník s uměním), zatímco pojem *un curateur* (kurátor) by většině z nich mohl být neznámý i v jejich mateřštině.

Vincent van Gogh byl velmi plodným malířem. Přesná čísla se zdroj od zdroje liší, ale traduje se, že za svoji krátkou uměleckou kariéru vytvořil stovky maleb a kreseb. Nebál se jeden námět zpracovat i několikrát. Jeho záběr byl opravdu výjimečný. Jeho studie na různá témata jsou dodnes jedny z nejobdivovanějších. Jako správný impresionista maloval v plenéru, kde se nechával inspirovat divokou přírodou. Ale ani jeho práce v ateliéru není zanedbatelná. Na základě toho lze žákům představit různé typy obrazů.

V posledním cvičení pracovního listu na rozšíření či procvičení slovní zásoby je po studentech požadováno, aby spojili odborný pojem s odpovídajícím Vincentovým obrazem. Jako zástupce *une nature morte* (zátiší) byly vybrány jedny z Vincentových *Slunečnic*. *Un portrait* (portrét) znázorňuje jednoho z jeho nejlepších přátel, arleského poštovního doručovatele Josepha Roulina. *Un autoportrait* (autoportrét) byl vybrán z široké sbírky. Jedná se o jeden z posledních, které namaloval v léčebně pro duševně choré v Saint-Rémy-de-Provence. *Une peinte de paysage* (krajinomalba) je zastoupena jeho *Pšeničným polem s cypřiši* ze stejného místa. A *un dessin* (kresba) je žákům představována samotným malířem, jedná se o *Hvězdnou noc*.¹¹¹ Poslední úlohou je pak napsat, který z uvedených obrazů se studentovi líbí nejvíce a zdůvodnit ve dvou jednoduchých větách tuto volbu.

¹¹¹ Všechny obrazy jsou také k nahlédnutí v dané příloze.

3.3 Poslech a komunikace

Pro rozvoj dalších jazykových kompetencí je důležité se věnovat i poslechu autentických nahrávek, stejně jako trénovat komunikaci. Tato aktivita je koncipována tak, aby vystačila na celou vyučovací hodinu a zahrnuje cvičení, která mají za úkol rozvíjet dané oblasti. Jejím základem je třiminutová sekvence z britského science-fiction seriálu *Doctor Who* (česky *Pán času*, francouzsky se název málokdy překládá), jenž je na obrazovkách od roku 2005. Vybraná ukázka je z páté řady a její desáté epizody s názvem „*Vincent a Doktor*“, která byla na BBC odvysílána 5. července 2010.¹¹²

Doktor, hlavní postava seriálu, objevuje vesmír pomocí stroje času, který vypadá jako modrá telefonní budka. V této epizodě on a jeho společnice Amy zjistí, že se v malbě Vincenta van Gogha *Kostel v Auvers*¹¹³, který visí v pařížském Musée d'Orsay, skrývá monstrum. Vydají se tedy zpátky v čase, aby se potkali se slavným malířem. Dozvědí se, že Auvers-sur-Oise je sužováno neviditelnou příšerou, kterou vidí pouze Vincent. Všichni tři pak společně proti ní bojují a porazí ji. Doktor a Amy se během celého dílu pokoušejí malíře podpořit v jeho boji s vlastními démony. Pomocí stroje času ho přenesou na chvíli do budoucnosti, aby mu ukázali, že jeho práce má smysl. Právě tato scéna, kdy je neúspěšný nešťastný malíř konfrontován s enormním úspěchem svých děl, je vybrána pro poslechovou aktivitu.¹¹⁴

Druhý pracovní list je k nahlédnutí v **příloze č. 13**¹¹⁵ a jmenuje se „*Le voyage dans le temps avec Vincent van Gogh*“ (*Cestování časem s Vincentem van Goghem*). Video i s případným odkazem je vloženo do následující **přílohy č. 14**¹¹⁶. Předpokládá se, že pedagog sám připraví úvod k dané aktivitě. Může využít první z obrazů, kterým je *Hvězdná noc*, kam byla fanoušky seriálu přikreslena Doktorova telefonní budka, a vysvětlit, o co se jedná. Je vhodné také představit i postavy, které jsou na vedlejší fotografii. Vzhledem k velké popularitě seriálu je možné, že jej někdo ze třídy bude znát. V takovém případě může učitel studenta vyzvat, aby Doktora a jeho stroj času představil sám. Pokud jich je více, diskuze je také vhodným uváděcím prostředkem. Stále je předpokládáno, že žáci jsou již seznámeni s životním příběhem holandského malíře.

¹¹² BBC, Doctor Who. *Vincent and the Doctor*. BBC [online]. 2010 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/programmes/b00spgsf>

¹¹³ Viz příloha č. 10

¹¹⁴ MARTIN, Dan. *Doctor Who: Vincent and the Doctor – series 31, episode 10*. The Guardian [online]. 5. 6. 2010 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/tvandradioblog/2010/jun/05/doctor-who-vincent-and-the-doctor>

¹¹⁵ Viz příloha č. 13

¹¹⁶ Viz příloha č. 14

Prvním úkolem je samotný poslech. Video je opatřené titulky, aby bylo pro žáky přístupnější. Záleží na každém učiteli, jestli zvolí tuto variantu. Pokud předpokládá, že je jeho studenti nepotřebují, lze nalézt verze i bez textového doprovodu volně na internetových stránkách. Titulky lze využít např. až při závěrečné kontrole. Na zvážení je i opakování ukázky, ale na zodpovězení otázek by měla stačit dvě, nebo tři přehrávání. V prvním cvičení pracovního listu jsou studentovi položeny čtyři otázky.

První z nich „*Où et quand se déroule cette scène?*“ (česky: *Kde a kdy se odehrává scénka?*) je zodpovězena již v prvních vteřinách. Nejlépe, pokud jsou slyšeny všechny tři indicie, v pořadí: „*À Paris. 2010. Au Musée d'Orsay*“. Druhá otázka se zaměřuje na jediné Vincentovo dílo, které je zmíněno, když Doktor vyzpovídá profesora Blacka. Jedná se o *L'Église d'Auvers* (*Kostel v Auvers*) v čase 1:33. Třetím dotazem míříme na již zmíněného profesora, který vokalizuje Vincentův význam pro historii umění. Doktor ho vyzve, aby v pár slovech svůj názor vystihl. Žák má odpovědět, zda to pro něj bylo snadné. Nikoliv. V čase 1:53 jsou slova postavy: „*C'est une bonne question. Pas simple*“ (*To je dobrá otázka. Vůbec nejednoduchá*) důkazem. Poslední otázka má poněkud širší záběr a z profesora monologu lze vybrat více správných odpovědí. Lze ale striktně dodržet, že se ptáme na to, co je na van Goghovi Blackem obdivováno. Poté je odpověď v čase 2:06: „*Sa gamme de couleur est admirable*“ (*Jeho barevná škála je obdivuhodná*).

Druhé cvičení se zaměřuje na deset slovíček, která jsou vybrána z celého poslechu. Jedná se o takové výrazy, které by mohly pro studenty představovat problém, jelikož se nevyskytují v běžné slovní zásobě. Proto je také cvičení doplněno o české překlady. Překlad a výslovnost se musejí spojit s jejich francouzskými protějšky, které mají přeházené pořadí. Transkripce je zařazena z toho důvodu, že její výuka bývá v hodinách francouzštiny velmi často opomíjena. Pokud se žák seznámí alespoň orientačně s jejími znaky, je pak schopen se lépe orientovat ve slovnících při hledání nových termínů. Ty pak bude umět lépe vyslovit, pokud bude vědět, jak který přepis vypadá. Výhodou pro pedagoga je, že může sám využívat fonetickou abecedu ve výuce a pomoci žákům při vyslovování určitých fonémů (např. graficky vysvětlit rozdíl mezi nosovou samohláskou A /ɑ/ a E /ɛ/, nebo znázornit navazování).¹¹⁷

Třetí cvičení vychází jak z poslechu, jelikož jsou užité autentické věty, tak se zde opakují i tři vybraná slovíčka z předchozího úkolu. Jedná se o překlad z francouzštiny do češtiny.

¹¹⁷ HENDRICH, Josef. *Francouzská mluvnice*. 3. přeprac. vyd., 1. vyd. v nakl. Fraus. Plzeň: Fraus, 2001. str. 14-36

V posledních letech se hromadně upouští od metod, podle kterých se cizí jazyk učil právě překladovou metodou. Studenti měli vždy ekvivalent v mateřském jazyce. To se ale změnilo.¹¹⁸ Důraz na to, aby byl používán pouze cizí jazyk v hodinách výuky, je teď velmi uznávaný. Někdy se ale zapomíná i na opačný jev; tedy zpětný překlad. Je důležité, aby byl jednotlivec schopen najít korespondující výraz i ve svém rodném jazyce. Navíc také aby byl zdatný ve formulaci vět, které nesou stejnou myšlenku jako původní sdělení, protože doslovný překlad nemusí být dostačující. Příkladem může být hned první věta z daného cvičení: „*Vous m'avez complimenté sur mon nœud papillon*“ (česky *Složil jste mi kompliment ohledně mého motýlka*). V případě, že by žák nevěděl, že *un nœud papillon* je ustálené slovní spojení, nemusel by si s kolokací poradit. Samostatné slovíčko *un nœud* znamená *uzel* a *un papillon* pak teprve zastupuje *motýla*, což by mohlo vést ke zmatení, pokud by se překládalo slovo od slova. Je proto důležité, aby se studenti naučili vhodně vyjádřit i v českém jazyce. Další věty, které jsou zadány pro procvičení překladu: „*Pour moi, Van Gogh est le plus grand peintre de tous les temps, le plus illustre*“ (*Van Gogh je pro mě tím největším malířem všech dob, tím nejproslulejším*) a „*Cet homme étrange et solitaire qui arpentait les champs de Provence est un personnage fascinant*“ (*Tenhle zvláštní a samotářský muž, který se toulal poli v Provence, je fascinující osobností*).

Poslední aktivitou pracovního listu je pak komunikace mezi žáky samotnými. Téma vychází z obsahu poslechu, tedy cestování časem. Studenti jsou rozděleni do dvojic a mají si představit, že jsou vlastníky stroje času, třeba právě Doktorovy modré telefonní budky. Kterou historickou dobu by navštívili, kdyby mohli? Nebo by se vydali do budoucnosti? To vše je na jejich kreativitu a nápadech, které by měli sdělit např. svému sousedovi v lavici. Jedinou podmínkou je užití podmínkových vět. Nejlépe se pro takovou příležitost hodí využít *le conditionnel présent* (*podmiňovací způsob přítomný*) v hlavní větě podmínkového souvětí.

V okruhu gramatiků se vžil pojem „druhý kondicionál“, nebo lze mluvit o tzv. nereálné podmínce v přítomnosti nebo budoucnosti. Nejčastěji se jedná o takovou větnou konstrukci, kdy se ve vedlejší větě po podřadící spojce *si* (*kdyby*) vždy sloveso uvádí v *l'imparfait* (*imperfektu*) a v hlavní větě je poté sloveso v *le conditionnel présent* (*podmiňovacím způsobu přítomném*). Jedná se o aktivitu na upevnění vazeb mezi slovesnými časy ve vedlejší a hlavní větě. Opakovaně se stává, že si žáci pletou nereálnou podmínku v přítomnosti s ostatními typy

¹¹⁸ CARRERES, Angeles. *Strange bedfellows: Translation and Language teaching: The teaching of translation into L2 in modern languages degrees; uses and limitations*. In: Sixth Symposium on Translation, terminology and interpretation in Cuba and Canada. 2006. [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <http://cttic.org/ACTI/2006/papers/Carreres.pdf>

podmínkových souvětí, která vyžadují jiné slovesné způsoby a vyjadřují i jiné podmínky (možná podmínka v přítomnosti či budoucnosti, nebo nereálná podmínka v minulosti).¹¹⁹ Vzhledem k tomu, že není pravděpodobné, že by existoval stroj času, je vhodná právě nereálná přítomná podmínka. Jak ji mají žáci vytvořit, je napovězeno v pracovním listu i s příkladem: „*Si j'avais une machine à voyager dans le temps, j'irais voir Vincent van Gogh*“ (*Kdybych měl stroj času, navštívil bych Vincenta van Gogha*).

Na konci pracovního listu je ještě malý tip na domácí úkol. Žáci by mohli napsat pojednání, cca o osmdesáti slovech. Měli by si vybrat jednu historickou osobnost, kterou by vzali ve svém stroji času zpátky do našeho letopočtu. Měli by svůj výběr zdůvodnit a také by se měli zamyslet nad tím, co by ji v dnešní době mohlo uvést v údiv a co by se jí naopak mohlo líbit.

3.4 Čtení a psaní

Mezi čtyři základní jazykové procesy, které se navzájem doplňují, kromě již zmíněného poslechu a komunikace, patří i čtení a psaní. Stejně jako poslech je i čtení receptivním procesem, zatímco psaní s komunikací jsou procesem produktivním. Vzájemně se doplňují. Slova jsou používána proto, aby pomohla lidem vzájemně komunikovat. Čtení tyto interakce umožňuje, protože přispívá k utváření myšlení. Psaní je prostředkem ke shromáždění a uspořádání myšlenek pro jejich následnou jasnou komunikaci.¹²⁰

V jazykovém učení je důležité, aby všechny čtyři procesy byly vyvážené. Ve vyučovacích hodinách by měl být vyhrazen čas na trénování samostatného čtení a psaní. Učitel může pak lépe získat představu o tom, co studenti ovládají a co ne. Čtení nahlas dokáže odhalit fonetické a fonologické potíže, tudíž může pedagog jistý foném a jeho správnou tvorbu opět vysvětlit, pokud je to nutné. Pokud se žáci vyjadřují písemně, může vyučující zjistit, zda rozumějí zadanému stylistickému útvaru a jeho náležitostí, skladbě francouzské věty a pravopisu.

Van Goghovy dopisy jsou téměř stejně známé jako jeho obrazy. Přinášejí nejenom náhled do malířova bouřlivého života, ale jsou také sondou do společnosti 19. století a Vincentova vztahu s bratrem. Poslední pracovní list „*La correspondance avec Vincent van Gogh*“ (*Korespondence*

¹¹⁹ CHEVALIER, Jean-Claude et al. *Grammaire du français contemporain*. Paris, France: Larousse, 1997. ISBN 2-03-800044-1. str. 137

¹²⁰ JOHNSON, Andrew P. *Teaching Reading and Writing: A guidebook for tutoring and remediating students* [online]. R&L Education, 2008 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=b2TXqhcovMMC&oi=fnd&pg=PR5&dq=language+teaching+reading+and+writing&ots=WJkZMhBBf2&sig=6FqNT_m2jKaIJAT8Rus9qVKRpGU&redir_esc=y#v=onepage&q=language%20teaching%20reading%20and%20writing&f=false, str. 7-8

s *Vincentem van Goghem*) dostupný v **příloze č. 15**¹²¹ je koncipován tak, aby si žák procvičil čtení a psaní.

Byl vybrán dopis číslo 577 adresovaný Theovi. Jedná se o první psaní z provensálského Arles z 21. února 1888. V pracovním listu je jeho celá neupravená verze v originálním znění, dostupná ze stránek amsterdamského muzea (přímý odkaz je v dané příloze). I proto, že se jedná o poněkud náročnější úroveň francouzštiny, je nutné, aby byl pedagog připraven zodpovědět dotazy ohledně obtížnějších pojmů, se kterými se studenti nemuseli zatím setkat (např. sloveso *abrutir*, česky *otupit*, *otupět*).

Prvním úkolem je přečíst dopis nahlas a podtrhnout si výrazy, kterým student nerozumí. I slova, která jsou pro něj neznámá nebo složitá, může díky svým znalostem francouzské výslovnosti správně interpretovat. Je důležité, aby se žáci učili číst souvislé autentické texty, nejenom jednotlivé věty a zadání v učebnicích. Mohou se naučit lépe intonovat, když sami uvidí, kde končí myšlenka. Navíc mohou pasívně získat novou slovní zásobu. Mohou odpozorovat tvorbu věty, pořadí větných členů, nebo jaké předložkové vazby se používají v tom či onom slovním spojení. Společně se čtením může učitel také zařadit i překlad, aby si byl jistý, že bylo textu porozuměno.

Druhé cvičení je ukázkou, jak se dá pracovat s daným textem dále. Studenti v úryvku mohou hledat různé typy slovíček, zde to jsou například barvy. Van Goghova korespondence je význačná popisem okolí ve všech možných odstínech. Studenti v této ukázce narazí na *jaune* (žlutou), *vert olive* (olivově zelenou), *vert gris* (šedivě zelenou), *rouge* (červenou), *lilas* (šeríkovou) a *blanche* (bílou). Zadat jim lze hledání určitých slovesných způsobů, které byly použity, nebo se ptát na definice jiných termínů.

Třetí aktivita se zaměřuje na psaní slohu. Žáci mají za úkol ve 150 až 170 slovech napsat krátký dopis a dodržet všechny povinné náležitosti tohoto stylistického útvaru. K tomu jim slouží předem připravená šablona na psaní dopisu, kde mají kolonky na datum a místo, oslovení adresáta, úvod, stat' a závěr. Na konci ještě pozdravy, které jsou ve francouzské korespondenci velmi důležitým bodem. Pedagog může rozšířit svůj výklad o klasické formule, které jsou nejběžnější; např. „*Veillez agréer mes salutations distinguées* (Přijměte prosím mé uctivé pozdravy) apod. Posledním bodem šablony je pak samotný podpis odesílatele.

¹²¹ Viz příloha č. 15

Studenti si mohou vybrat jedno ze dvou témat, jejichž obsah vychází z Vincentova dopisu bratrovi z Arles do Paříže. V prvním případě si mají představit, že žijí v zahraničí nebo v jiném koutu jejich vlasti. Mají napsat domů rodině nebo přátelům a představit jim svůj první dojem z daného místa. Druhou možností je poté vžít se do role Thea van Gogha a odpovědět Vincentovi na poslaný dopis, který byl uveden během vyučovací hodiny. Mohou do svého textu zapojit i nějaké novinky z hlavního francouzského města a názor na Vincentovo umění.

3.5 Další nápady

Vincent van Gogh byl sice za svého života neúspěšným malířem, ale v současnosti je velmi známý. Jeho život a díla inspirují další umělce; filmové tvůrce, spisovatele a kreslíře. Potenciál jejich produktů pro vytvoření aktivit pro studenty cizího jazyka je velký. Z nepřeberného množství přístupných pramenů se dají vybrat již vytvořené didaktické materiály, nebo díla, která by mohla být také součástí cvičení.

Pro poslechovou aktivitu by mohly být vhodné ukázky z filmu *S láskou Vincent* (anglicky *Loving Vincent*, francouzsky *La Passion Van Gogh*) z roku 2017. Snímek je zajímavý tím, že byl natočený za účasti reprodukce malířových slavných obrazů. Každý záběr byl opravdu olejomalbou. Pojednává převážně o posledních měsících van Goghova života. Hlavním průvodcem je syn jeho přítele Josepha, Armand Roulin.¹²²

Mezinárodní francouzská televize TV5Monde nabízí zdarma online kurzy pro studenty francouzštiny (*Apprendre le français avec TV5MONDE*). Škála jazykové úrovně se pohybuje od úplných začátečníků až po ty pokročilé. K dispozici je vždy jedno krátké video, cca tři minutové, a série cvičení, která vycházejí z daného poslechu. Pro středně pokročilé studenty (*niveau B1*) lze na stránkách najít poslechovou aktivitu o *Kostelu v Auvers*, pro pokročilé studenty (*niveau B2*) pak video zabývající se přátelstvím a slavným incidentem mezi van Goghem a Gauguinem, kdy si Holanďan uřízl své ucho.¹²³

Amsterdamské muzeum Vincenta van Gogha poskytuje materiál i mladším ročníkům. Tvoří pedagogické manuály týkající se života slavného malíře, a to hned v několika cizích jazycích. Francouzština samozřejmě nechybí. Pracovní list „*Le dur combat d'un artiste*“ (*Těžký boj*

¹²² *Loving Vincent* [online]. 2020 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <http://lovingvincent.com/the-movie,3.pl.html>

¹²³ Conception: BONVALLET, Margot. *Apprendre le français avec TV5MONDE: Van Gogh: B2*

Avancé [online]. Publié le 06/11/2014 - Modifié le 10/01/2018. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z:

<https://apprendre.tv5monde.com/fr/exercices/b2-avance/van-gogh?exercice=4>

Conception: MINALA, Catherine. *Apprendre le français avec TV5MONDE: L'Église d'Auvers-sur-Oise: B1 Intermédiaire*. [online]. Publié le 10/10/2019. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z:

<https://apprendre.tv5monde.com/fr/exercices/b1-intermediaire/leglise-dauvers-sur-oise>

umělce) představuje žákům realie a podporuje jejich kreativitu při jeho vypracování.¹²⁴ Muzeum, stejně jako například provensálská nadace Vincenta van Gogha v Arles, pořádá pravidelné přednášky pro děti i dospělé.

Za zmínku jistě stojí i román Irvinga Stonea *Žízeň po životě*, který vyšel v roce 1934 a stal se okamžitou senzací. Nedávno vydaný komiks *Vincent* nizozemské kreslířky Barbary Stok nenáročnou formou čtenářům představuje nejslavnější kapitolu malířova života – jeho pobyt v Provence i samotný konec.

¹²⁴ VAN GOGH'S MUSEUM. *Le dur combat d'un artiste: Matériel pédagogique*. [online]. 2013 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.yumpu.com/fr/document/view/7540030/materiel-pedagogique-van-gogh-museum>

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo představit možnosti využití osobnosti Vincenta van Gogha v hodinách francouzského jazyka. Z informací z teoretické části práce, kde došlo k představení doby, života a díla jednoho z nejznámějších světových malířů, byla zpracována praktická část. Vytvořené pracovní listy prezentovaly aktivity k rozvíjení jazykových kompetencí, opakování francouzské mluvnice a rozvoj slovní zásoby pro mírně pokročilé až pokročilé studenty francouzštiny.

První z pracovních listů s názvem „*L’histoire de Vincent van Gogh*“ (česky *Příběh Vincenta van Gogha*) zobrazil malířův životní příběh v rámci gramatického cvičení koncipovaného na procvičení dvou základních minulých časů – *le passé composé* (složeného perfekta) a *l’imparfait* (imperfekta), vytvoření správných forem a jejich použití ve větě na základě kontextu.

„*Le lexique de l’art avec Vincent van Gogh*“ (Slovní zásoba týkající se umění s Vincentem van Goghem), tedy druhý pracovní list, se zabýval rozšířením slovní zásoby. Průvodcem je sám malíř, který studenty seznámil s časováním nepravidelného slovesa *peindre* (malovat), se slovíčky souvisejícími s nezbytným vybavením ateliéru, trhem s uměním, profesemi a typy obrazů.

Třetím v pořadí je list pojmenovaný „*Le voyage dans le temps avec Vincent van Gogh*“ (Cestování časem s Vincentem van Goghem). Primárně se zaměřil na rozvoj jazykových kompetencí – poslechu a komunikace. Pro poslech byla vybrána krátká ukázka z populárního sci-fi seriálu *Doctor Who* o cestování časem, kde je v budoucnosti Vincent konfrontován s úspěchem svých děl. Práce studentů by měla spočívat v odpovědích na předem zadané otázky, na seznámení se s obtížnějšími termíny a jejich výslovností. Ukázka obsahuje i návod, jak trénovat překlad z francouzského jazyka do češtiny. Do druhé části pracovního listu bylo zařazeno procvičování konverzace na téma „Cestování v čase“. Text umožnil použití tzv. nereálné podmínky v přítomnosti a budoucnosti (kombinace časů *l’imparfait* (imperfekta) ve vedlejší větě a *le conditionnel présent* (podmiňovacího způsobu přítomného) ve větě hlavní). Lze využít i jako písemný domácí úkol.

Čtvrtý pracovní list, „*La correspondance avec Vincent van Gogh*“ (Korespondence s Vincentem van Goghem), byl vytvořen pro zdokonalení zbývajících jazykových kompetencí – čtení a psaní. Hlavní osou listu je jeden z van Goghových dopisů bratru Theovi, určený k hlasitému čtení a procvičování francouzské výslovnosti a intonace. Následně byla

představena jedna z možností, jak s daným textem nadále pracovat. V rámci posledního cvičení se předpokládá, že studenti zformulují vlastní dopis na předem zadaná témata a že se seznámí s formou tohoto stylistického útvaru, jenž má vlastní specifika.

Vlastní práce byla poté doplněna o další nápady vztahující se k Vincentovu životu a obrazům. Je pozoruhodné, že se stal inspirací pro mnoho již vytvořených aktivit, např. muzeum v nizozemském Amsterdamu koncipovalo vlastní pracovní list zaměřený mimo jiné také na reálie 19. století, nebo francouzská televize TV5Monde dala k dispozici poslechová cvičení související se slavným incidentem v Arles nebo s jedním z jeho nejznámějších obrazů. V této části byly zmíněny i další potenciální zdroje pro vytvoření nových námětů práce studentů.

Život a umění Vincenta van Gogha jsou nevyčerpatelnými zdroji pro jazykovou výuku. Studenti se mohou jejich prostřednictvím seznámit s francouzskou malířskou scénou druhé poloviny 19. století, ale také být svědky podmanivého příběhu doplněného o nádherné obrazy, které jsou dnes již součástí všeobecného povědomí.

Résumé

L'utilisation de l'art et de la biographie de Vincent van Gogh dans l'enseignement des langues

L'objectif de ce mémoire de licence est de présenter les possibilités d'utilisation de l'art et de la biographie de Vincent van Gogh dans l'enseignement des langues, en particulier dans les cours de la langue française.

On connaît Vincent van Gogh, un peintre hollandais qui a transformé la scène de peinture française. Un artiste, qui a été rejeté par la société, est aujourd'hui considéré comme l'un des artistes plus connus dans le monde entier. L'histoire de sa vie était le sujet principal de nombreux films et romans, mais aussi elle fait une partie importante de la culture moderne. Sa popularité auprès des gens du XXIe siècle est la raison pour laquelle il a été choisi pour ce mémoire de licence. Il n'y a probablement personne qui ne connaît pas ses *Tournesols* ou l'incident avec son oreille.

Le mémoire est divisé en théorie (deux premiers chapitres) et pratique (troisième chapitre). Le premier chapitre traite des influences extérieures sur l'œuvre de Vincent. Il place la seconde moitié du XIXe siècle dans un contexte culturel et il présente le concept de l'impressionnisme et de ses représentants français, leurs différences de l'art classique ou leurs thèmes et techniques. Il les compare aux postimpressionnistes, parmi lesquels van Gogh appartient. Ce chapitre présente aussi des influences hollandaises ou de l'art japonais qui était très populaire à l'époque. Il mentionne également les préférences littéraires du peintre, particulièrement le réalisme et le naturalisme français.

Le deuxième chapitre se concentre sur sa vie. Il trace sa carrière d'un marchand d'art dans la galerie de Goupil, son désir de devenir pasteur jusqu'au d'être peintre. Son frère cadet Théo et leur relation unique sont aussi mentionnés. Cette partie parle de sa vie à Paris où Vincent a rencontré d'autres peintres impressionnistes : Camille Pissaro, Paul Signac, Henri de Toulouse-Lautrec et Paul Gauguin. La partie la plus connue de sa vie s'est déroulée en Provence. À cause de sa maladie mentale, il s'est coupé son oreille. Néanmoins, c'était une période très prolifique et grâce à la famille de son frère ses œuvres étaient préservées.

Le troisième chapitre est basé sur le contenu de la partie théorique et il présente les possibilités d'utiliser les connaissances sur la vie et l'art de van Gogh dans l'enseignement. Pour apprendre la langue il y a des activités pour la grammaire, le vocabulaire et le développement

des compétences linguistiques (la lecture, l'écriture, l'écoute et la conversation). Les exercices sont créés pour les étudiants de niveau B1 (intermédiaire) ou B2 (avancé).

La première fiche d'exercices, intitulée « *L'histoire de Vincent van Gogh* » décrit l'histoire de la vie du peintre dans la forme d'un exercice de grammaire. Les étudiants peuvent réviser deux temps de passé – *le passé composé* et *l'imparfait* en complétant les formes convenables dans le texte.

La deuxième série d'exercices nommée « *Le lexique de l'art avec Vincent van Gogh* » est consacré à l'élargissement du vocabulaire. Le peintre est guide qui fait connaître la conjugaison du verbe irrégulier *peindre*, des mots artistiques et du marché de l'art aux étudiants.

La troisième fiche « *Le voyage dans le temps avec Vincent van Gogh* » se concentre principalement sur le développement des compétences linguistiques – l'écoute et la conversation. Un extrait de la TV série de science-fiction britannique (*Doctor Who*) concernant le voyage dans le temps a été choisi pour l'écoute où Vincent découvre le succès de ses œuvres. Les étudiants doivent répondre aux questions, se familiariser avec la prononciation de certains mots et traduire quelques phrases en langue tchèque. La seconde partie de la fiche s'oriente vers la conversation. En utilisant les phrases conditionnelles (la condition improbable du présent ou de l'avenir ; une combinaison du conditionnel présent dans la phrase principale et de l'imparfait dans la phrase dépendante) les étudiants peuvent essayer leur capacité parlante.

La dernière fiche d'exercices « *La correspondance avec Vincent van Gogh* » a été créée pour améliorer la lecture et l'écriture. Le document contient l'une des lettres de van Gogh qui devrait être lue à haute voix pour apprendre la prononciation et l'intonation françaises. Dans le dernier exercice, les étudiants doivent rédiger leur propre lettre sur des sujets préparés.

Le mémoire de licence est complété par d'autres idées liées à la vie et aux peintures de Vincent. On peut constater que ce peintre a inspiré beaucoup de textes déjà créés, par exemple par le Musée de Vincent van Gogh à Amsterdam ou TV5Monde où on peut trouver des exercices d'écoute. D'autres sources potentielles pour la création des nouvelles activités sont également mentionnées dans cette section.

La vie et l'art de Vincent van Gogh sont une ressource inépuisable pour l'enseignement des langues. Grâce à lui, les étudiants peuvent découvrir l'histoire de la peinture française de la seconde moitié du XIXe siècle et aussi faire partie d'une histoire captivante, accompagnée par les peintures splendides.

Seznam zdrojů

Literatura

1. DÜCHTING, Hajo. *Jak je poznáme? Umění impresionismu*. V Praze: Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1640.
2. GAUGUIN, Paul. *Avant et après: Avec les vingt-sept dessins du manuscrit original* [online]. Paris : G. Crès: Solomon R. Guggenheim Museum Library, 1923 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://archive.org/details/avanteta00gaug/page/n17/mode/2up>
3. HENDRICH, Josef. *Francouzská mluvnice*. 3. přeprac. vyd., 1. vyd. v nakl. Fraus. Plzeň: Fraus, 2001. ISBN 80-7238-064-8. 700 stran.
4. CHEVALIER, Jean-Claude et al. *Grammaire du français contemporain*. Paris, France: Larousse, 1997. ISBN 2-03-800044-1. 495 stran.
5. SEDLÁK, Jan. *Paul Gauguin*. Praha: Odeon, 1977. Vydání první. (403-22-857). 83 stran.
6. SWEETMAN, David. *Paul Gauguin*. Přeložil Václav Viták. Praha: BB art, 2001. ISBN 80-7257-486-8. 532 stran.
7. SWEETMAN, David. *Vincent van Gogh: jeho život a dílo*. Z anglického originálu *Van Gogh*, 1990, přeložil Václav Viták. Praha: BB art, 2002. ISBN 80-7257-727-1. 357 stran.
8. TUFFELLI, Nicole. *Umění 19. století*. Praha: Paseka, 2001. Dějiny umění. ISBN 80-7185-313-5.
9. VAN GOGH, Vincent a Jan HULSKER. *Deník v dopisech*. Z nizozemského originálu *Vincent van Gogh – Een leven in brieven*, 1980, přeložila Petra Schürová. Praha: Labyrint, 2012. Karawana. ISBN 978-80-85935-48-6. 279 stran.
10. WALTHER, Ingo F. a kol. *Malířství impresionismu (1860-1920): Impresionismus ve Francii*. Kolín nad Rýnem / Praha: Taschen / Nakladatelství Slovart, 2003. ISBN 3-8228-2574-3. 712 stran.

Elektronické zdroje

11. ALQAHTANI, Mofareh. *The importance of vocabulary in language learning and how to be taught*. International Journal of Teaching and Education: International Institute of Social and Economic Sciences [online]. 09/2015, (vol. 3), str. 21-34 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://ideas.repec.org/a/sek/jijote/v3y2015i3p21-34.html>
12. BBC, Doctor Who. *Vincent and the Doctor*. BBC [online]. 2010 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/programmes/b00spgsf>

13. Conception: BONVALLET, Margot. *Apprendre le français avec TV5MONDE: Van Gogh: B2 Avancé* [online]. Publié le 06/11/2014 - Modifié le 10/01/2018. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://apprendre.tv5monde.com/fr/exercices/b2-avance/van-gogh?exercice=4>
14. CARRERES, Angeles. *Strange bedfellows: Translation and Language teaching: The teaching of translation into L2 in modern languages degrees; uses and limitations*. In: Sixth Symposium on Translation, terminology and interpretation in Cuba and Canada. 2006. [online]. [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <http://cttic.org/ACTI/2006/papers/Carreres.pdf>
15. DEBATA, Pradeep Kumar. *The importance of grammar in English language teaching-A reassessment*. Language in India, 2013, 13.5: 482-486. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/43413386/pradeepgrammarfinal.pdf?response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DThe_Importance_of_Grammar_in_English_Lan.pdf&X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A%2F20200307%2Fus-east-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20200307T160948Z&X-Amz-Expires=3600&X-Amz-SignedHeaders=host&X-Amz-Signature=a5ad5b5712b5cfc65a23db4c8c0f7d649de4a98ed6f2cf9db0992dd4af863833
16. DIE PINAKOTHEKEN. *Sonnenblumen: Van Gogh (Les Tournesols)* [online]. Mnichov, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.pinakothek.de/kunst/meisterwerk/vincent-van-gogh/sonnenblumen#>
17. FAMILIN' PARIS. *Les musées gratuits à Paris*. Familin' Paris: Profiter de Paris en famille [online]. 2019, 2019 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://www.familinparis.fr/musee-gratuit-a-paris/>
18. FORUM RÉPUBLICAIN. *Chronique Locale: Článek z novin o incidentu* [online]. Arles: 30. 12. 1888 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://lh3.ggpht.com/Y3UdNFq4q53zDZugTvN3ue4D3C17uTusB-GXFCuE7LLhdtLsg5crWJmFEeKwRPHo67O1s-ixXwrao0Or8OnkJd3rqLhWZmcAOZD2QKoxfl4=s1000>
19. GERSH-NESIC, Bett. *The Eight Impressionist Exhibitions From 1874-1886: Artists Went Rogue to Display Their Impressionist Paintings*. Thought.co [online]. 2020, 07/2019 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/the-eight-impressionist-exhibitions-183266>

20. HEMPHILL, RE. *The Illness of Vincent Van Gogh*. Proceedings of the Royal Society of Medicine. 12/1961. [online]. Journal of the Royal Society of Medicine, 2020. 1030-1038 [cit. 2020-02-22]. DOI: 10.1177/003591576105401206. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1870504/pdf/procrsmed00238-0079.pdf>
21. JOHNSON, Andrew P. *Teaching Reading and Writing: A guidebook for tutoring and remediating students* [online]. R&L Education, 2008 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=b2TXqhcovMMC&oi=fnd&pg=PR5&dq=language+teaching+reading+and+writing&ots=WJkZMhBBf2&sig=6FqNT_m2jKaIJAT8Rus9qVKRpGU&redir_esc=y#v=onepage&q=language%20teaching%20reading%20and%20writing&f=false, str. 7-8
22. KROLLER MÜLLER MUSEUM. *Gallery of Van Gogh Paintings: Van Gogh (Le Pont de Langlois, Portrait de Milliet, La Terrasse du café le soir)* [online]. Otterlo, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://krollermuller.nl/en/van-gogh-gallery>
23. KUNST MUSEUM Basel. *Vincent van Gogh: (Daubigny's Garden)* [online]. Basilej, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://kunstmuseumbasel.ch/de/ausstellungen/2009/vincent-van-gogh>
24. *Loving Vincent* [online]. 2020 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <http://lovingvincent.com/the-movie,3.pl.html>
25. MARTIN, Dan. *Doctor Who: Vincent and the Doctor – series 31, episode 10*. The Guardian [online]. 5. 6. 2010 [cit. 2020-03-06]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/tvandradioblog/2010/jun/05/doctor-who-vincent-and-the-doctor>
26. MCGOWAN, Mike. *La face divine de Vincent Van Gogh*. Fac Réflexion: Organe d'information de la Faculté libre de Théologie Évangélique de Vaux-sur-Seine [online]. La revue de FLTE, 2000, (50), str. 4-28 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: http://flte.fr/wp-content/uploads/2015/09/FR50-Face_divine_VanGogh.pdf
27. MET, The Metropolitan Museum of Art. *Vincent van Gogh: Sunflowers* [online]. New York City, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/436524>
28. Conception: MINALA, Catherine. *Apprendre le français avec TV5MONDE: L'Église d'Auvers-sur-Oise: B1 Intermédiaire*. [online]. Publié le 10/10/2019. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://apprendre.tv5monde.com/fr/exercices/b1-intermediaire/leglise-dauvers-sur-oise>

29. MINNEAPOLIS INSTITUTE OF ART. *Olive Trees by Vincent van Gogh* [online]. Minneapolis, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://collections.artsmia.org/art/1218/olive-trees-vincent-van-gogh>
30. MOMA, The Museum of Modern Art. *Vincent van Gogh: (Portrait de Joseph Roulin, Olive Trees in a Mountainous Landscape)* [online]. New York City, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.moma.org/artists/2206>
31. MUSÉE D'ORSAY. *Catalogue des œuvres: Gauguin (Femmes de Tahiti); Toulouse-Lautrec (Au Salon de la rue des Moulins); Van Gogh (Eugène Boch, La Nuit étoilée sur le Rhône)* [online]. Paris, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.musee-orsay.fr/fr/collections/catalogue-des-oeuvres/recherche-simple.html>
32. MUSÉE MARMOTTAN MONET. *Claude Monet: Impression, soleil levant, 1872* [online]. Paris, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.marmottan.fr/collections/claude-monet/>
33. NATIONAL GALLERY UK. *Vincent van Gogh: (The Sunflowers, Van Gogh's Chair)* [online]. London, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.nationalgallery.org.uk/artists/vincent-van-gogh>
34. PUSHKIN MUSEUM. *Poutníci a impresionisté. Na cestě do 20. století: Van Gogh (Dr. Rey's portrait, The Red Vineyard)* [online]. Moskva, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: https://pushkinmuseum.art/events/archive/2017/peredvizhniki_impressionists/index.php?find=gogh
35. ROUTE VAN GOGH EUROPE. *Vincent's and Theo's Graves*. Route Van Gogh Europe: Discover Vincent's Life and Art [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.routevangogheurope.eu/visit/eventdetail/1791/vincent-s-and-theo-s-graves>
36. SEIJI TOGO MEMORIAL SOMPO JAPAN, Nipponkoa Museum of Art. *Vincent van Gogh: (The Sunflowers)* [online]. Tokyo, 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.sjnk-museum.org/en/collection/gogh>
37. VAN GOGH, Vincent. *Letter 083 (Ramsgate, Wednesday, 31 May 1876)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let083/letter.html>
38. VAN GOGH, Vincent. *Letter 155 (Cuesmes, between about Tuesday, 22 and Thursday, 24 June 1880)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let155/letter.html>

39. VAN GOGH, Vincent. *Letter 193 (Etten, on or about Friday, 23 December 1881)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let193/letter.html>
40. VAN GOGH, Vincent. *Letters 423-430 (Nuenen, 17 January – 23 February 1884)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let423/letter.html>
41. VAN GOGH, Vincent. *Letter 572 (Paris, between about Saturday, 23 and about Monday, 25 July 1887)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let572/letter.html>
42. VAN GOGH, Vincent. *Letter 577 (Arles, Tuesday, 21 February 1888)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let577/letter.html>
43. VAN GOGH, Vincent. *Letter 857 (Saint-Rémy-de-Provence, on or about Monday, 17 March 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let857/letter.html>
44. VAN GOGH, Vincent. *Letter 872 (Saint-Rémy-de-Provence, Tuesday, 13 May 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let872/letter.html>
45. VAN GOGH, Theo. *Letter 894 (Paris, Monday, 30 June and Tuesday, 1 July 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let894/letter.html>
46. VAN GOGH, Vincent. *Letter 896 (Auvers-sur-Oise, Wednesday, 2 July 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let896/letter.html>
47. VAN GOGH, Vincent. *Letter 902 (Auvers-sur-Oise, Wednesday, 23 July 1890)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let902/letter.html>
48. VAN GOGH GALLERY. *Gallery of Van Gogh Paintings: Van Gogh (La Nature morte avec Bible, Les Mangeurs de pommes de terre, Portrait de Dr. Gachet)* [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.vangoghgallery.com/catalog/gallery.html>
49. VAN GOGH MUSEUM. *Explore the collection: Toulouse-Lautrec (Portrait de Vincent van Gogh); Van Gogh (Courtisane, Absinthe, les autoportraits, La Mer des Saintes-Maries, Les Barques des Saintes-Maries, Les Tournesols, La Chambre à Arles, Le Fateuil de Gauguin, Amandier en fleurs, Le champ de blé aux corbeaux)* [online]. Amsterdam,

- 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/explore-the-collection>
50. VAN GOGH'S MUSEUM. *First Steps as an Artist: 1881-1883*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/first-steps-as-an-artist>
51. VAN GOGH'S MUSEUM. *From Dark to Light: 1886-1888*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/from-dark-to-light>
52. VAN GOGH'S MUSEUM. *Hospitalization: 1889-1890*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/hospitalization>
53. VAN GOGH'S MUSEUM. *Le dur combat d'un artiste: Matériel pédagogique*. [online]. 2013 [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <https://www.yumpu.com/fr/document/view/7540030/materiel-pedagogique-van-gogh-museum>
54. VAN GOGH'S MUSEUM. *Looking for a Direction: 1873-1881*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/looking-for-a-direction>
55. VAN GOGH'S MUSEUM. *Meet Vincent: Inspiration from Japan*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/stories/inspiration-from-japan>
56. VAN GOGH'S MUSEUM. *Peasant Painter: 1883-1885*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/peasant-painter>
57. VAN GOGH'S MUSEUM. *From Dark to Light: 1886-1888*. Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/from-dark-to-light>

58. VAN GOGH'S MUSEUM. *Young Vincent: 1853-1873* . Amsterdam: Van Gogh's Museum [online]. 2020 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.vangoghmuseum.nl/en/vincent-van-gogh-life-and-work/van-goghs-life-1853-1890/young-vincent>
59. VGGALLERY. *The Paintings A-Z Listings: Van Gogh (Les Tournesols, Portrait d'Adeline Ravoux)* [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: http://www.vggallery.com/painting/main_az.htm
60. VINCENTVANGOGH.ORG. *Irises by Vincent van Gogh*. Vincent van Gogh: 300 Paintings Analysis & Complete Works [online]. 2020 [cit. 2020-03-14]. Dostupné z: <https://www.vincentvangogh.org/irises.jsp>

Seznam příloh

Příloha č. 1	47
<i>(Imprese, východ slunce; Tahitanky; Salón v rue des Moulins, Kurtizána)</i>	
Příloha č. 2	48
<i>(Zátiší s Biblí, Jedlíci brambor, Absint, Portrét Vincenta van Gogha)</i>	
Příloha č. 3	49
<i>(výběr z autoportrétů)</i>	
Příloha č. 4	50
<i>(Padací most v Arles, Moře v Saintes-Maries, Bárky v Saintes-Maries, portréty: Joseph Roulin, poručík Milliet, Eugène Boch)</i>	
Příloha č. 5	51
<i>(výběr ze Slunečnic)</i>	
Příloha č. 6	52
<i>(Hvězdná noc nad Rhônou, Terasa kavárny v noci, Ložnice v Arles, Vincentova židle, Gauguinovo křeslo)</i>	
Příloha č. 7	53
<i>(Portrét Dr. Reye, Olivovníky, Kosatce, Mandlovník v květu)</i>	
Příloha č. 8	54
<i>(Portrét Dr. Gacheta, Portrét Adeline Ravouxové, Červená vinice, Obilné pole s havrany, Daubignyho zahrada, fotografie místa posledního odpočinku Vincenta a Thea van Goghových)</i>	
Příloha č. 9	55
<i>(Ukázka prezentace pro studenty)</i>	
Příloha č. 10	56
<i>(Pracovní list: „L’histoire de Vincent van Gogh“)</i>	
Příloha č. 11	57
<i>(Řešení pracovního listu)</i>	
Příloha č. 12	58
<i>(Pracovní list: „Le lexique de l’art avec Vincent van Gogh“)</i>	
Příloha č. 13	59
<i>(Pracovní list: „Le voyage dans le temps avec Vincent van Gogh“)</i>	
Příloha č. 14	61
<i>(Doplnění pracovního listu – video + přepis)</i>	
Příloha č. 15	63
<i>(Pracovní list: „La correspondance avec Vincent van Gogh“)</i>	

Přílohy

Příloha č. 1

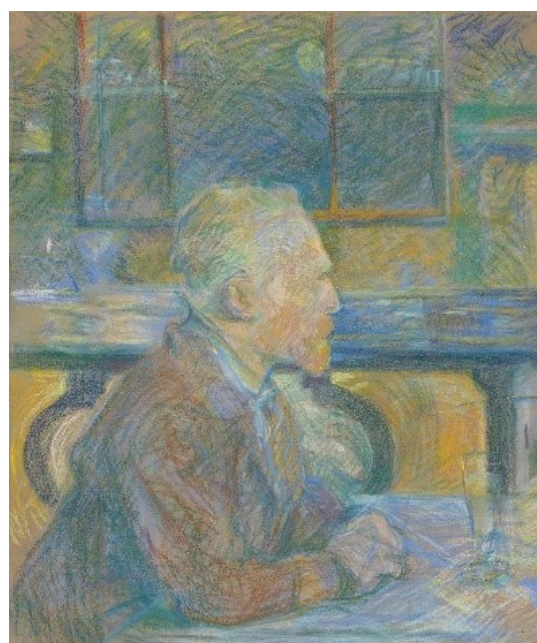
(vlevo nahoře) *Imprese, východ slunce* – Claude Monet (1872), zdroj: marmottan.fr

(vpravo nahoře) *Tahit'anky* – Paul Gauguin (1891), zdroj: musee-orsay.fr

(vlevo dole) *Salón v rue des Moulins* – Henri de Toulouse-Lautrec (1894), zdroj: musee-orsay.fr

(vpravo dole) *Kurtizána* – Vincent van Gogh (1887), zdroj: vangoghmuseum.nl

Příloha č. 2

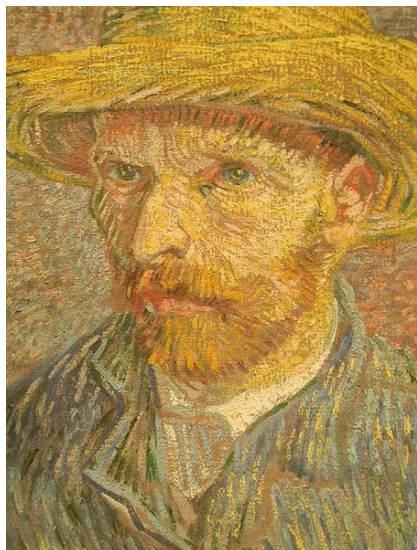
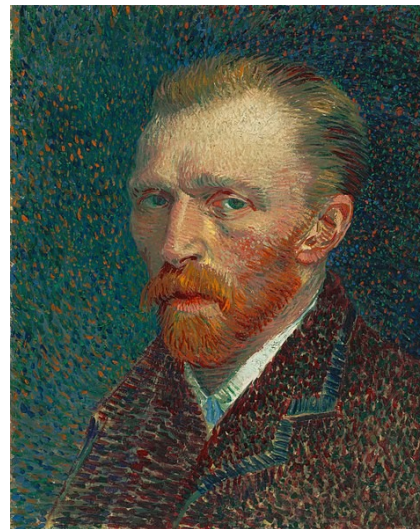
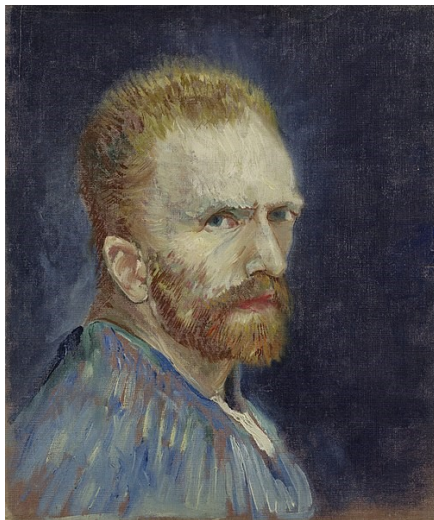
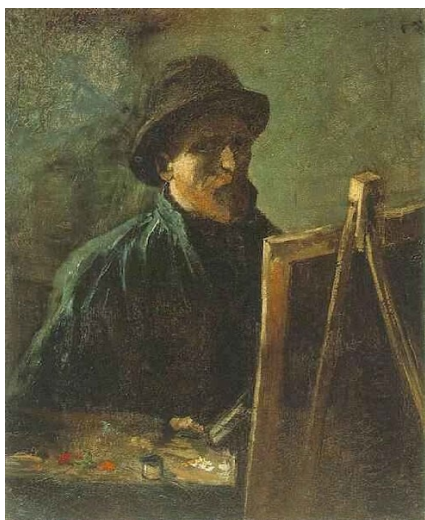
(vlevo nahoře) *Zátiší s Biblí* – Vincent van Gogh (1885), zdroj: vangoghgallery.com

(vpravo nahoře) *Jedlíci brambor* – Vincent van Gogh (1885), zdroj: vangoghgallery.com

(vlevo dole) *Absint* – Vincent van Gogh (1887), zdroj: vangoghmuseum.nl

(vpravo dole) *Portrét Vincenta van Gogha* – Henri de Toulouse-Lautrec (1887), zdroj: vangoghmuseum.nl

Příloha č. 3

(horní řada zleva doprava)

Autoportrét – Vincent van Gogh (1886, Amsterdam)

Autoportrét – Vincent van Gogh (1887, Paříž)

Autoportrét – Vincent van Gogh (1887, Paříž)

(dolní řada zleva doprava)

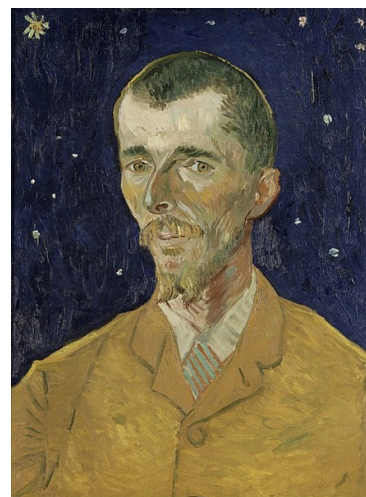
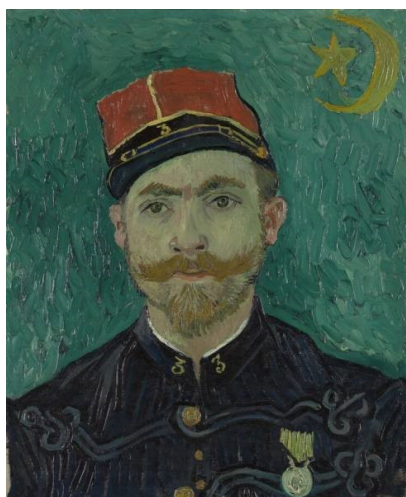
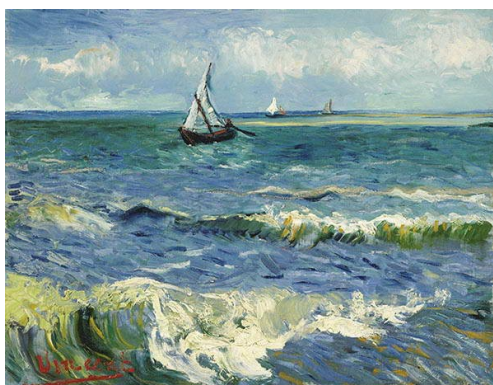
Autoportrét – Vincent van Gogh (1887, Paříž)

Autoportrét – Vincent van Gogh (1888, Arles)

Autoportrét – Vincent van Gogh (1889, Saint-Rémy-de-Provence)

zdroj: vangoghmuseum.nl

Příloha č. 4

(horní řada zleva doprava)

Padací most v Arles – Vincent van Gogh (1888), zdroj: krollermuller.nl

Moře u Saintes-Maries-de-la-Mer – Vincent van Gogh (1888), zdroj: vangoghmuseum.nl

Bárky v Saintes-Maries-de-la-Mer – Vincent van Gogh (1888), zdroj: *tamtéž*

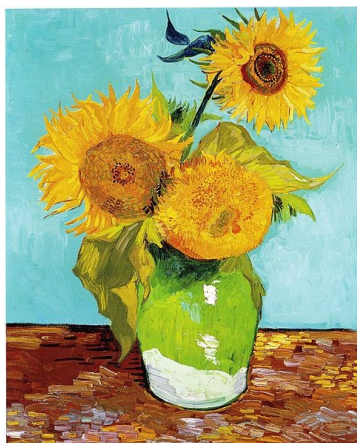
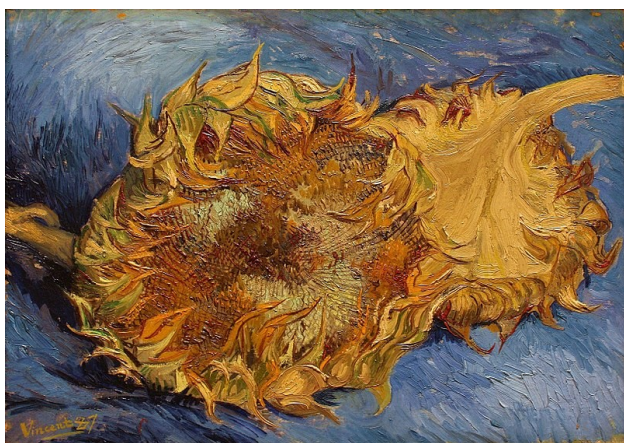
(dolní řada zleva doprava)

Portrét Josepha Roulina – Vincent van Gogh (1889), zdroj: moma.org

Portrét poručíka Millieta – Vincent van Gogh (1888), zdroj: krollermuller.nl

Portrét Eugène Bocha – Vincent van Gogh (1888), zdroj: musee-orsay.fr

Příloha č. 5

(horní řada zleva doprava)

Slunečnice – Vincent van Gogh (1887), zdroj: metmuseum.org

Slunečnice – Vincent van Gogh (1888), zdroj: vggallery.com

Slunečnice – Vincent van Gogh (1888; dnes v muzeu v Mnichově), zdroj: pinakothek.de

(dolní řada zleva doprava)

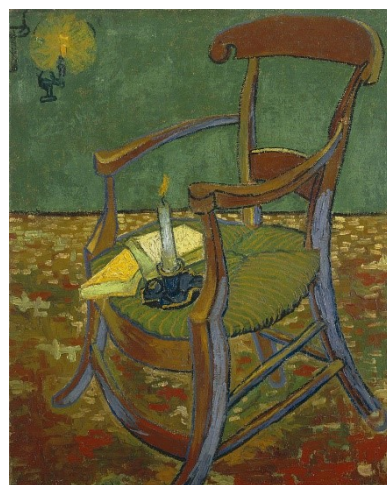
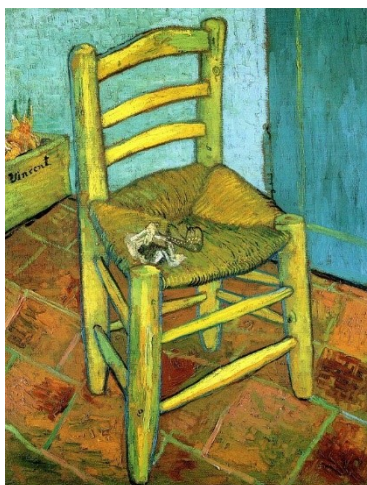
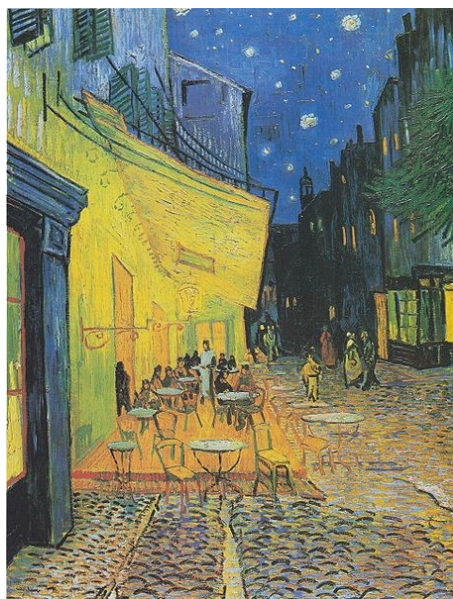
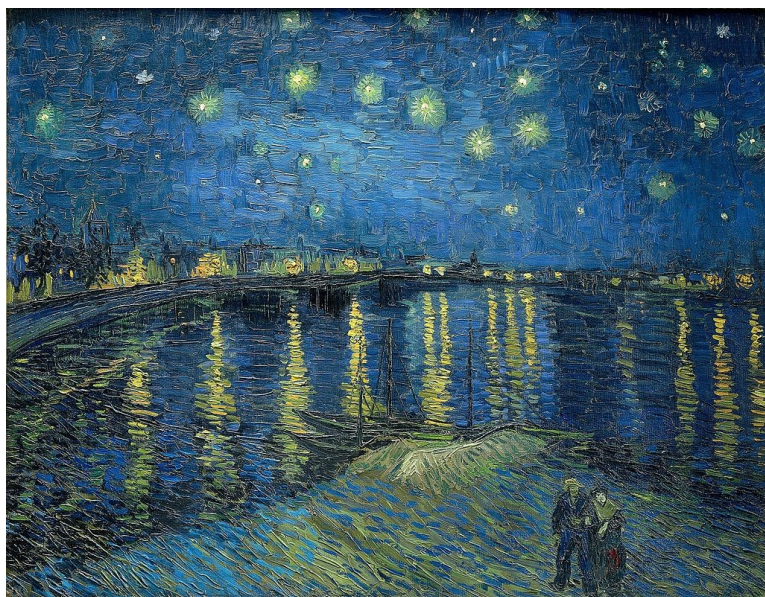
Slunečnice – Vincent van Gogh (1888; Londýn), zdroj: nationalgallery.org.uk

Slunečnice – Vincent van Gogh (1888/1889; Filadelfie), zdroj: philamuseum.org

Slunečnice – Vincent van Gogh (1888; Amsterdam), zdroj: vincentgoghmuseum.nl

Slunečnice – Vincent van Gogh (1888; Tokio), zdroj: sjnk-museum.org

Příloha č. 6

(horní řada zleva doprava)

Hvězdná noc nad Rhônou – Vincent van Gogh (1888), zdroj: musee-orsay.fr

Terasa kavárny v noci – Vincent van Gogh (1888), zdroj: krollermuller.nl

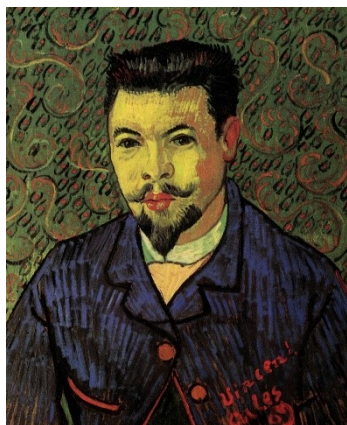
(dolní řada zleva doprava)

Ložnice v Arles – Vincent van Gogh (1889/1890), zdroj: vangoghmuseum.nl

Vincentova židle – Vincent van Gogh (1888), zdroj: nationalgallery.org.uk

Gauguinovo křeslo – Vincent van Gogh (1888), zdroj: vangoghmuseum.nl

Příloha č. 7

(horní řada zleva doprava)

Portrét Dr. Felixe Reye – Vincent van Gogh (1889), zdroj: pushkinmuseum.art

Olivovníky s horami v pozadí – Vincent van Gogh (1889), zdroj: moma.org

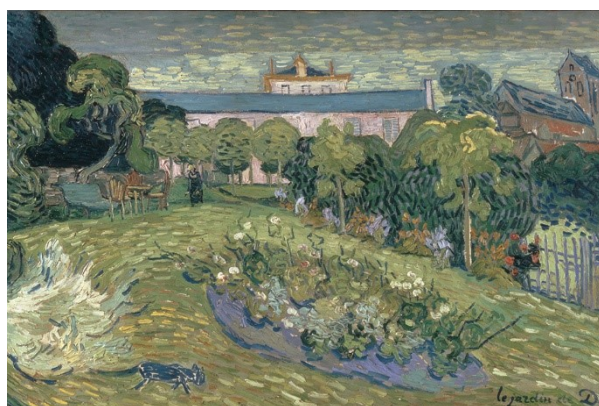
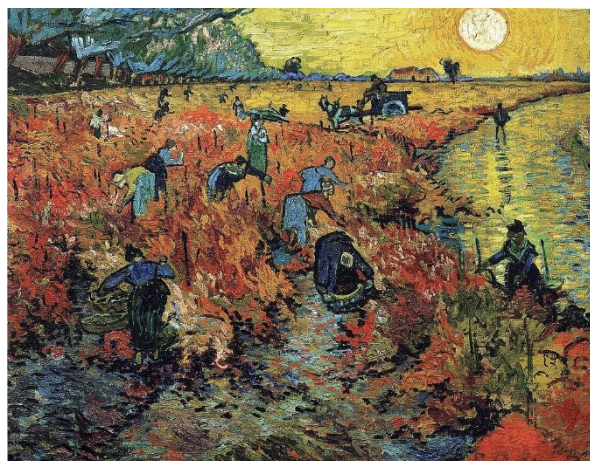
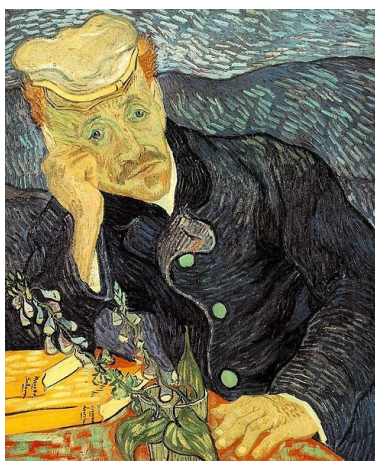
Olivovníky se žlutou oblohou a sluncem – Vincent van Gogh (1889), zdroj: artsmia.org

(dolní řada zleva doprava)

Kosatce – Vincent van Gogh (1889), zdroj: vincentvangogh.org

Mandlovník v květu – Vincent van Gogh (1890), zdroj: vangoghmuseum.nl

Příloha č. 8

(horní řada zleva doprava)

Portrét Dr. Gacheta – Vincent van Gogh (1890), zdroj: vangoghgallery.com

Portrét Adeline Ravouxové – Vincent van Gogh (1890), zdroj: vggallery.com

Červená vinice – Vincent van Gogh (1888), zdroj: pushkinmuseum.art

(dolní řada zleva doprava)

Obilné pole s havrany – Vincent van Gogh (1890), zdroj: vangoghmuseum.nl

Daubignyho zahrada – Vincent van Gogh (1890), zdroj: kunstmuseumbasel.ch

(dole vpravo)

Fotografie ze hřbitova v Auvers-sur-Oise, poslední místo odpočinku Vincenta a Thea van Goghových, zdroj: routevangogheurope.eu

Příloha č. 9

Ukázka možných snímků prezentace o Vincentu van Goghovi pro nutný úvod do tématu.

Vincent van Gogh

- un peintre hollandais
- il parlait couramment l'anglais et le français
- il a écrit plus de 900 lettres, principalement à son frère Théo (qui était marchand d'art à Paris)
- Il a peint plus de 1000 peintures à l'huile et la même quantité de dessins
- il souffrait d'une maladie mentale
- il est surtout connu pour son séjour en Provence quand après le désaccord avec Paul Gauguin il s'est coupé son oreille
- au cours de sa vie, il n'a pas été apprécié
- il est devenu célèbre après s'être suicidé

Vincent

L'HISTOIRE DE Vincent VAN GOGH

1) Le passé composé ou l'imparfait ? Complétez la forme du verbe qui convient.

Vincent van Gogh (naître) en 1853 aux Pays-Bas. Quand il (être) à l'école, il (apprendre) l'anglais et le français. Il (avoir) trois sœurs et deux frères. L'un de frères cadets Théo (devenir) son meilleur ami. Les lettres qu'ils (envoyer) sont aujourd'hui très célèbres. Premièrement, Vincent (travailler) dans une galerie, mais il (ne pas se sentir) satisfait. Il (vouloir) devenir pasteur, mais son père le lui (interdire).

Il (découvrir) son talent quand il (avoir) 29 ans. Il (produire) plus de 1000 peintures ! Son œuvre hollandaise (être) sombre (par exemple *Les Mangeurs de pommes de terre*). Cependant, tout (changer) quand il avait déménagé dans le sud de la France à Arles en Provence.

La claire couleur jaune (devenir) sa signature (*Les Tournesols, La Chambre de Van Gogh à Arles, Terrasse du café le soir...*).

Il (rêver) de former la colonie artistique consistant en ses amis – par exemple les peintres Paul Gauguin ou Paul Signac. Mais ce rêve (finir) dans un désastre ! Après la querelle avec Gauguin, il (se couper) son oreille et il (devoir) être admis à l'hôpital. Il (souffrir) beaucoup à cause de la maladie mentale, donc il (venir) à la maison de santé à Saint-Rémy-de-Provence. Pendant son hospitalisation Vincent (réaliser) quelques-unes de ses toiles les plus connues (*Iris, Amandier en fleurs, Route avec un cyprès et une étoile*).

Son frère (décider) qu'il (devoir) déménager à Auvers, à un petit village près de Paris pour pouvoir lui rendre visite plus souvent. Vincent (peindre) beaucoup là-bas (*L'Église d'Auvers, Champs de blé aux corbeaux*). Durant ce temps il (combattre) ses démons intérieurs. Mais ils (finalement) gagner et il (se suicider) pour les fuir. Il (mourir) en 1890 à Auvers. Son œuvre (devenir) illustre quelques années après.

Příloha č. 11

Corrigé :

Vincent van Gogh **est né** en 1853 aux Pays-Bas. Quand il **était** à l'école, il **a appris** l'anglais et le français. Il **avait** trois sœurs et deux frères. L'un de frères cadets Théo **est devenu** son meilleur ami. Les lettres qu'ils **se sont envoyées** sont aujourd'hui très célèbres. Premièrement, Vincent **travaillait** dans une galerie, mais il **ne se sentait pas** satisfait. Il **voulait** devenir pasteur, mais son père le lui **a interdit**.

Il **a découvert** son talent quand il **a eu** 29 ans. Il **a produit** plus de 1000 peintures ! Son œuvre hollandaise **était** sombre (par exemple *Les Mangeurs de pommes de terre*). Cependant, tout **a changé** quand il avait déménagé dans le sud de la France à Arles en Provence.

La claire couleur jaune **est devenue** sa signature (*Les Tournesols, La Chambre de Van Gogh à Arles, Terrasse du café le soir...*).

Il **rêvait** de former la colonie artistique consistant en ses amis – par exemple les peintres Paul Gauguin ou Paul Signac. Mais ce rêve **a fini** dans un désastre ! Après la querelle avec Gauguin, il **s'est coupé** son oreille et il **a dû** être admis à l'hôpital. Il **souffrait** beaucoup à cause de la maladie mentale, donc il **est venu** à la maison de santé à Saint-Rémy-de-Provence. Pendant son hospitalisation Vincent **a réalisé** quelques-unes de ses toiles les plus connues (*Iris, Amandier en fleurs, Route avec un cyprès et une étoile*).

Son frère **a décidé** qu'il **devait** déménager à Auvers, à un petit village près de Paris pour pouvoir lui rendre visite plus souvent. Vincent **peignait** beaucoup là-bas (*L'Église d'Auvers, Champs de blé aux corbeaux*). Durant ce temps il **a combattu** ses démons intérieurs. Mais ils **ont finalement gagné** et il **s'est suicidé** pour les fuir. Il **est mort** en 1890 à Auvers. Son œuvre **est devenue** illustre quelques années après.

LE LEXIQUE DE L'ART AVEC Vincent VAN GOGH

1) Qu'est-ce que c'est dans la bulle? Choisissez l'un des mots qui convient.

PEINDRE

- je peins
- tu peins
- mon ami Gauguin peint
- nous peignons
- vous peignez
- mes amis peignent

PC: avoir + peint

FS: je peindrai / nous peindrons

Subjonctif présent: que je peigne

2) Trouvez les mots-clés importants pour l'art dans le monologue de Vincent. Écrivez les définitions courtes pour les professions consultées.

« Vous savez que je suis peintre impressionniste, mais ce n'est pas tout! Par exemple, j'ai un frère qui s'appelle Théo! Il travaille comme un marchand d'art à Paris. Il m'aide beaucoup et il fait la collection de mes peintures à l'huile. On peut dire qu'il est mon premier curateur, il a créé le musée dans sa salle de séjour. Drôle, n'est-ce pas? J'espère qu'un jour j'aurai ma propre exposition dans la galerie! »

3) Joignez les termes corrects avec les peintures de Vincent. Quel tableau aimez-vous le plus? Pourquoi? Écrivez deux phrases au moins.

un portrait

une peinture de paysage

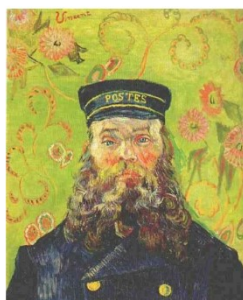
un autoportrait

une nature morte

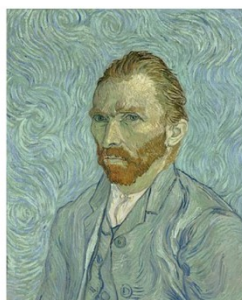
un dessin

Les Tournesols (1888)

Joseph Roulin (1888)

(1889)

Le champ de blé avec cyprès (1889)

« Vous avez oublié ça! »

LE VOYAGE DANS LE TEMPS AVEC *V*incent VAN GOGH

La Nuit étoilée (1888) avec... un objet mystérieux. Le Docteur, Vincent et Amy.

L'ACTIVITÉ D'ÉCOUTE

1) Répondez aux questions suivantes:

a) *Où et quand se déroule cette scène ?*

b) *Quelle peinture de Vincent est nommée dans la vidéo ?*

c) *A-t-il été facile de répondre pour professeur Black ?*

d) *Quelle chose admire-t-il en parlant de Vincent ?*

2) Le vocabulaire utile basé sur l'activité d'écoute. Joignez le terme et sa prononciation et son équivalent tchèque.

abriter	/ɔrne/	zdobit, krášlit
un chef-d'œuvre	/ilystr/	proslulý, velmi slavný
un nœud papillon	/nø papijõ/	motýlek (na krk)
orner qqch	/etɛrne/	věčný
une amabilité	/abrite/	schovávat, skrývat
illustre	/amabilite/	laskavost
une gamme de qqch	/arpãte/	toulat se, přecházet dlouhými kroky
éternel	/gam/	škála
perpétuer	/pɛrpetɥe/	zachovávat, uchovávat
arpenter qqch	/ʃɛ.d_œvr/	mistrovské dílo

3) Traduisez les phrases suivantes.

a) « Vous m'avez complimenté sur mon nœud papillon. »

b) « Pour moi, Van Gogh est le plus grand peintre de tous les temps, le plus illustre. »

c) « Cet homme étrange et solitaire qui arpentait les champs de Provence est un personnage fascinant. »

4) Imaginez que vous avez une machine à explorer le temps. Où iriez-vous? À quelle période de l'histoire? Ou vers l'avenir? Discutez votre choix avec votre camarade de classe.

Utilisez les phrases conditionnelles.

EXEMPLE

la phrase dépendante

SI + L'IMPARFAIT

+

la phrase principale

LE CONDITIONNEL PRÉSENT

« Si j'*avais* une machine à voyager dans le temps,
j' *irais voir* Vincent van Gogh. »

DEVOIR : À écrire (à peu près 80 mots) – si vous pouviez emmener un personnage historique à nos jours, qui serait-il? Pourquoi? À votre avis, qu'est-ce qui pourrait le choquer? Que pourrait-il aimer?

Příloha č. 14

Video :

Varianta s titulky: <https://youtu.be/Ilm7pXZqKWk>

pozn. použitý program *Pinnacle Studio* neumožnil vložení „stříšky“ *accent circonflexe*.

Varianta bez titulků: <https://www.youtube.com/watch?v=CWR38nf2fkE&t=126s>

Přepis :

Vincent : « Où sommes-nous ? »

Docteur : « À Paris. En l'an de grâce 2010 et ceci est le célèbre Musée d'Orsay qui abrite quelques chefs-d'œuvre de la peinture.

V : « Ah, c'est merveilleux ! »

D : « C'est un gadget stupide... Oubliez ça et venez avec nous. »

(...)

D : « Professeur Black ? ... Nous nous sommes parlé, il y a quelques jours, et je vous ai posé des questions sur *l'Église d'Auvers*. »

Prof. Black : « Ah, oui, je me souviens et vous m'avez complimenté sur mon nœud papillon. »

D : Oui. Et celui qui orne votre chemise est splendide... mais auriez-vous l'amabilité de me dire, en quelques mots... quelle place occupe, pour vous, Van Gogh dans l'histoire de l'art ?

PB : « Eh bien... C'est une bonne question. Pas simple... Pour moi, Van Gogh est le plus grand peintre de tous les temps, le plus illustre sans aucun doute, le plus talentueux et le plus apprécié par un vaste public.

Sa gamme de couleur est admirable... sa vie tourmentée, ses peurs, il les a immortalisées avec ce je-ne-sais-quoi d'éternel et de magique.

Les nombreux artistes ont représenté la douleur, mais l'utiliser pour perpétuer avec passion la magnificence du monde qui nous entoure... Personne avant lui n'y était parvenu de façon aussi poignante et personne n'y est parvenu après lui à mon humble avis.

Non, pour moi cet homme étrange et solitaire qui arpentait les champs de Provence n'est pas seulement le plus grand artiste de tous les temps, mais c'est aussi un personnage fascinant, une belle âme, un grand homme. »

D : « Vincent ? Je suis désolé. Je ne voulais pas vous faire pleurer. »

V : « Ce n'est rien. Ce sont des larmes de joie ! ... Merci, monsieur ! »

PB : « Je vous en prie. »

V : « Désolé pour la barbe... »

LA CORRESPONDANCE AVEC Vincent VAN GOGH

(LA LETTRE N. 577)¹²⁵

1) Lisez la lettre de Vincent à son frère Théo à haute voix. Soulignez les mots que vous ne comprenez pas.

Mon cher Théo,

Durant le voyage j'ai pour le moins autant pensé à toi qu'au nouveau pays que je voyais.

Seulement je me dis que plus tard tu viendras peut être toi-même souvent ici. Il me semble presque impossible de pouvoir travailler à Paris à moins que l'on n'ait une retraite pour se refaire et pour reprendre son calme et son aplomb. Sans cela on serait fatalement abruti.

Maintenant je te dirai que pour commencer il y a partout au moins 60 centimètres de neige de tombée et il en tombe toujours.

Arles ne me semble pas plus grand que Breda ou Mons.

Avant d'arriver à Tarascon j'ai remarqué un magnifique paysage – d'immenses rochers jaunes étrangement enchevêtrés, des formes les plus imposantes.

Dans les petits vallons de ces rochers étaient alignés de petits arbres ronds au feuillage d'un vert olive ou vert gris qui pourraient bien être des citronniers.

Mais ici à Arles le pays paraît plat.

J'ai aperçu de magnifiques terrains rouges plantés de vignes avec des fonds de montagnes du plus fin lilas. Et les paysages sous la neige avec les cimes blanches contre un ciel aussi lumineux que la neige étaient bien comme les paysages d'hiver qu'ont fait les japonais.

Voici mon adresse

Restaurant Carrel
30 Rue Cavalerie
Arles

Je n'ai encore fait qu'un petit tour dans la ville étant plus ou moins esquiné hier soir.

Je t'écirai bientôt – un antiquaire où j'entrais hier dans la même rue ici me disait connaître un Monticelli.

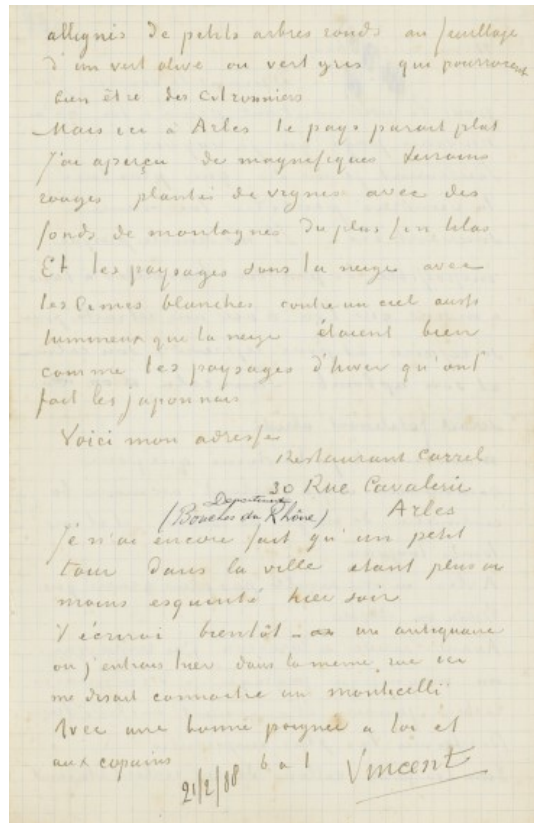
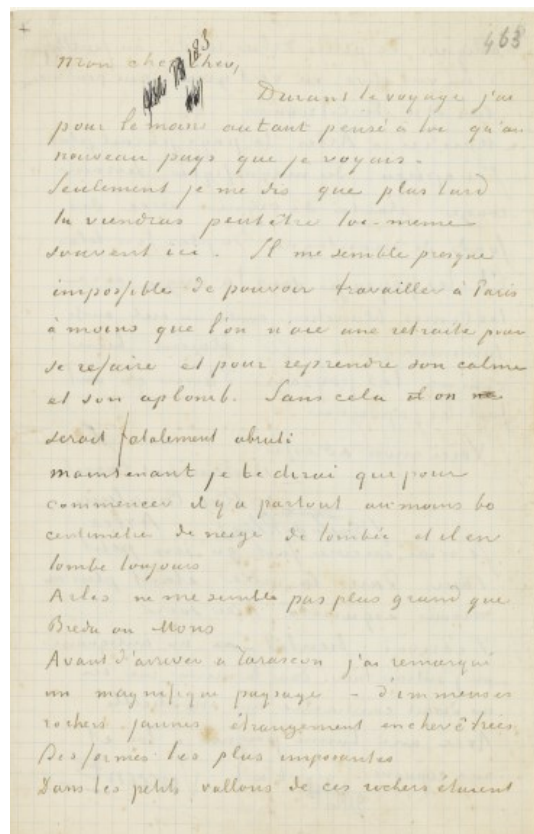
Avec une bonne poignée à toi et aux copains.

b. à t.

Vincent

¹²⁵ VAN GOGH, Vincent. *Letter 577 (Arles, Tuesday, 21 February 1888)* [online]. Amsterdam: Van Gogh's Museum, 2020 [cit. 2020-02-22].

Dostupné z: <http://vangoghletters.org/vg/letters/let577/letter.html>

2) Trouvez les couleurs mentionnées dans la lettre.

3) Imaginez-vous que vous viviez à l'étranger ou dans une partie différente de votre pays. Écrivez une lettre à votre famille ou à vos amis et présentez votre première impression sur l'endroit. (150-170 mots)

OU

Imaginez-vous que vous soyez Théo van Gogh. Répondez à votre frère Vincent. Ajoutez les actualités parisiennes et votre avis sur son art si possible. (150-170 mots)

la date et le lieu

l'appel

l'introduction

le développement

la conclusion

les salutations

la signature